

**DORINA
BĂDESCU**

Un
anume
loc
pe pământ

dramă în trei acte

Personajele

PETRIA — 65 de ani
STELU — fiul cel mare al Petriei
ION — al doilea fiu
SAVU — al treilea fiu
ILIE — vecin
RADA — cumnata Petriei
EFTIN — cumnatul Petriei
PETRE — primarul comunei Zimbreni
VOICILĂ — 30—35 de ani

Dorina Bădescu, redactor la ziarul „Steagul roșu”, a absolvit Facultatea de filologie a Universității din București.

A debutat în revista „Tribuna”, cu schițe și cu povestiri, iar în anul 1971 a publicat romanul „Șansa”, închinat satului teleormănean. A mai scris piese într-un act, pentru amatori (Umbrela, Prima poveste de dragoste, Pielă de căprioară, Superbul zmeu albastru), piese pentru păpuși (Stăncioară cit o donicioară, Aude-Vede, ușurelul vântului și greul pământului), precum și scenariul radiofonic Freziile nu înfloresc în iunie.

Un anume loc pe pământ reprezintă debutul Dorinei Bădescu în dramaturgia pentru teatrele dramatice profesioniste și se recomandă prin sinceritatea și omenescul personajelor, prin patosul înfruntărilor, prin firescul dialogului.

ACTUL I

O cameră, într-o casă țărănească din Teleormanul de astăzi. Pe patul tras lângă fereastră, bătrîna Petria stă rezemată între perne, cu picioarele acoperite cu o velință. Pe scaune, aproape de pat, doi dintre fiii ei, care au sosit de cîteva minute de la București, chemați de bătrîna: Stelu, cel mai mare, muncitor, în vîrstă de vreo 45 de ani, hărhat solid, cam greoi, puțin comunicativ, și Savu, al treilea dintre cei cinci fii, subțirel, spîlcuit — fără stridențe —, fire ușuratică, oscilînd între sentimentele calde pentru mama lui și lichelim. Petria e înaltă și se ține dreaptă, la cei 65 ani ai ei, nu-și ia privirea însetată, dar aproape imobilă, de la cei doi fii.

PETRIA : Ion, cu ce tren vine ?

STELU : A zis că nu știe sigur dacă poate să vie azi. Mîine ar fi putut, numai că, dacă dumneata mergi cu noi la București, îi dau un telefon diseară și-i spun că ești la noi.

PETRIA : Dacă a promis că vine, trebuie să-l așteptăm. Altfel, cînd noi plecăm spre oraș, el o să treacă încoace, și nu mă mai găsește...

SAVU : Nu pot lipsi mîine de la serviciu. Trebuie să plecăm chiar azi.

PETRIA (*îl privește insistent*) : Mîine e duminică.

SAVU (*jenat, ride fals*) : Ah ! Așa e. Uitasem.

PETRIA : Aie uitasעי.

SAVU : Ba, crede-mă, mamă. Mi se părea că azi e vineri...

PETRIA (*își mută privirea fixă pe ușă*) : O să vie o vreme cînd veți dori să mă vedeți și n-o să se mai poată. Cînd veți dori să veniți aici, acasă, și n-o să mai veniți ; nu din cauza serviciului, dar n-o să mai aveți la cine.

STELU : Ei, lasă și dumneata, acum, vorbele astea...

PETRIA : Eu știu cum e. Ți-aduci amînte, Savule, cînd venea mama să ne vadă, avea peste 80 de ani, dar făcea opt kilometri pe jos, de la Bratecov pînă la Zimbreni. V-aducea cute de zahăr în batistă, ca pe vremea cînd erați mici.

SAVU (*ride amintirii, ușurat de schimbarea subiectului*) : Era zdravănă, nu glumă ! La anii ei, prindea găina din fugă. O alerga pe bățătură și... cît ai clipi, o prindea și o jumulea.

PETRIA : Pentru voi făcea ea asta. Era trai-mică, dar ușor nu-i era să bată cu pasul atîta drum. Venea ea, fiindcă nu mă duceam eu. Și nu mă duceam, fiindcă nu prădideam cu voi și... fiindcă (*înghite*) ... știam că mă pot duce oricînd s-o văd. Ce m-aș mai fi dus, după aia ! Ce m-aș mai duce, acumă ! Dar nu mai am la cine.

SAVU : Te-ai și îmbrăcat, o dată, de drum. Și, pe urmă, te-ai așezat pe prispă, era așa aia vechea. Trăia bîta, atunci. Nu te-ai mai dus, c-a venit nea Ștefan și ți-a spus că mă caută Bădoaica pentru prescură...

STELU (*își amintește*) : Atunci cînd te trimise Bădoaica să-i duci prescura la biserică, și tu, cu alde Gheorghe al lui Surdu, i-ai mîncat-o ! Era aprigă rău, bătrîna...

SAVU : Dascălul se jura că nu i-am dus nici o prescură, eu mă juram că am pus-o drept în mijlocul mesei, în biserică, iar Gheorghe sta pitit afară și tot mai ronțăia un colț din ea ! (*Ride.*)

STELU : Erați amîndoi slabi ca niște țiri. Mai pomană ca aia... Da' vezi că nu-i slujise popa frumusețe de colac și n-ajungea la morții ei, în groapă !

PETRIA (*de parcă nu i-ar fi auzit*) : Și, mult mai încoace, m-am trezit gătindu-mă de plecare la Bratecov, dar, cînd să ies pe poartă, mi s-a făcut, odată, un gol în cap și în inimă. Mi-am adus amînte că n-am la cine să mă mai duc... (*Același ton.*) Tot așa o să fie și cu voi. O să vreți să veniți și n-o să mai aveți la cine... (*Atentă.*) S-aude poarta. A venit cineva...

STELU (*privește pe fereastră*) : Poate, umblă careva la mașină...

PETRIA : Ce mașină ?

STELU : Ți-am spus c-am venit cu mașina, ca să te luăm la București, să te vadă un doctor bun. O să te internăm la spital cîteva zile, pentru analize.

PETRIA : Sandu a dat vreun semn ?... I-am trimis carte poștală, acolo, la Oradea.

SAVU : Nu cred că poate să vie. Face o zi pe drum, schimbă trei trenuri. O zi dus, una întors, nu poate lipsi din uzină...

PETRIA : Dacă aș fi munit, se învoia el, într-un fel. Da' atunci, puteți nici să nu mai veniți. E totuna... (*Clipe de tăcere apăsătoare.*)

STELU : Vrei să mănănci, mamă ? Ți-a trimis Elena ceva de mâncare.

PETRIA : Am mâncat. O să stai și voi la masă, când or veni Ion și Radu. Radu vine cu trenul de șapte. L-a trimis ceapeul să ia de la Roșiori aprobări pentru niște materiale de zidărie. L-a primit ceapeul în echipa de zidari. A scăpat de navetă. Doi ani, numai pe drumuri... Pleca la cinci și venea la lăsatul serii. *(Îi atrage privirea fiul cel mare.)* De ce anăinici ca-n tren, din hirtie ? Stai un pic, că vine dadă-ta Rada și vă pune masa. I-am dat o găină să v-o gătească.

STELU : Vream numai să văd ce ți-a pus nevastă-mea în pachet...

PETRIA : O să stăm toți la masă. O să vie și nen-tu Eftin. Nu e casă pustie, casa noastră. L-am trimis alaltăieri pe Radu, de-a cumpărat vin.

SAVU : M-aș duce până la nea Eftin, să-i dau bună ziua...

PETRIA : Du-te, dar să nu stai mult. *(Savu iese. Bătrîna își privește fiul, fără expresie. Stelu aprinde o țigară.)*

STELU : De ce ne-ai chemat pe toți, mamă ? S-a întîmplat ceva ?

PETRIA *(rar, bătrînește, pe un ton egal)* : Tu, ca mai mare, să le spui, la fiecare în parte, ce vreau eu. Voi, toți, aveți rostul vostru, Radu singur a rămas aici. El a fost al mai oropsit dintre voi... Cînd a plecat taică-tău, ultima dată, pe front, Radu avea doar doi ani. Mie nu mi-a mai fost gîndul la el, că dacă învață, că dacă se prinde ceva carte de el... Șta pitit în magazie și eu ziceam că e la școală. Voi umblați pe la semeteuri... *(Pauză.)*

STELU *(nedumerit)* : Ei, bine ! Știu toate astea...

PETRIA : Să dați toți semnătură că nu aveți pretenții la casa asta. Că i-o lăsați numai lui.

STELU *(ușurat)* : Asta voiai ? Păi, mai începe vorbă ? Nu e asta casa lui Radu ? Noi, toți, stăm la bloc, avem, fiecare, rostul nostru ! Cum să te îndoiești de noi... ?

PETRIA : Cine știe ? Poate, vreo noră, vreun nepot, vreodată...

STELU *(o intrerupe, ferm)* : Care ? Și, cum ar putea să...

PETRIA *(il intrerupe, la rîndu-i, cu același ton egal)* : Trebuie să semnați. Fără notar. Dacă semnați voi, mi-ajunge. Hirtia cu semnăturile o s-o iau cu mine în pămînt. O pui într-o cutie de tablă, ca să nu putrezească, și dacă vreodată s-o găsi careva să...

STELU *(ride amar)* : Ia uite ce-ți umblă prin cap ! Radu și dumneata ați refăcut casa de două ori. Ați muncit la cîmp și

tot ce ați agonisit ați băgat în zidurile astea... cum te-ai putut îndoi de noi ?

PETRIA *(își stăpînește o mare amărăciune)* : N-ai văzut ce-mi făcu Floarea ? Era ca și fata mea. După cinci ani de trai aici, cu ea și cu Radu, aproape ziceam că am cinci băieți și o fată. La ceapeu n-am lăsat-o să se ducă. M-am dus eu și Radu, numai să fie bine. Dar, într-o zi, a plecat. S-a întors cu portăreii, să-și ia plapoma, și rochiile, și pernele...

STELU : Ia las-o-ncolo !

PETRIA : Stelule, să faci tu un pachet cu fișul și cu fusta plisată și să i le trimiți prin poștă. Le-am cumpărat eu, din pensia mea, dar i le dădusem ei, sînt ale ei, să le poarte sănătoasă !

STELU : Mai las-o-ncolo, mamă ! A plecat fiindcă i-a zis taică-său să plece. L-a bătut la cap pe Radu să se mute cu ei la Roșiori, să le facă lor casă acolo, și, dacă a văzut că Radu nu vrea să te lase singură aici, a pus-o la cale pe Floarea... Credea c-o să vă sperie, că o să alerge Radu după ea... Își dă ea, Floarea, cu pumnii în cap ! Nu mai găsește ea bărbat bun ca frate-meu...

PETRIA : Știu eu cine și de ce a îndemnat-o să fugă. Dar de ce n-a venit singură, după lucruri ? Și de ce se uita la mine pe sub gene, ca la un dușman ?... A fost ca și fata mea. Mi se părea că e făcută de mine.

STELU : Păi, cum ! A știut să se prefacă !

PETRIA : Nu s-a prefăcut, cit a stat aci, cu mine...

STELU : Ba, nu crede dumneata așa...

PETRIA : Nu-mi risipi tu, mie, gîndul ăsta bun, de mi-a mai rămas...

STELU : Ei, las-o acuma ! O să-și găsească el, Radu, o nevastă, mai ceva !

PETRIA : Nu e totuși... Eu tot am zis c-o să se întoarcă. Dacă am văzut că nu și nu, m-am dus, acu' o lună, la ea...

PETRIA : M-am dus. Am așteptat-o la poartă. Ziceam să-i spui să vie înapoi, să facă naveta la țesătorie, dacă îi e drag ei acolo. A ieșit și, cînd m-a văzut, a vrut să fugă. Pe urmă, s-a întors, mi-a dat „bună ziua, mamă“, și a plecat repede...

SAVU *(între, însoțit de un țaran de-o vîrstă cu Stelu)* : Mă întîlnii cu Ilie pe drum și veni să ne vază...

ILIE : Bună ziua, tață Petrio, noroc, Stelule ! Venirăți p-acasă ?

STELU : Noroc, mă, Ilie... Venirăm s-o luăm pe mama, s-o vadă un doctor, că se simte cam slăbită...

ILIE : Bine faceți.
 STELU : Tu, pe unde mai lucrezi ? Tot în construcții ?
 ILIE : Ah ! Am plecat de pe șantier, de doi ani ! Sint îngrijitor la zootehnie, m-am lăsat de navetă.
 STELU : Maria, ce mai face ?
 ILIE : Cam subredă. Dar a alergat, în vara asta, întruna, că-i facem fetei nuntă, de-acu-ntr-o lună. Și, de ! Cite nu trebuie...
 STELU : Ai făcut fată de măritat ! Parcă, mai alaltăieri, ne liberăm amindoi din armată...
 ILIE : Păi, cum ! Trece timpul, Stelică, trece și nu te-ntreabă... Ai tăi sint tot la școală ?
 STELU : Băiatul e electrician, fata e studentă.
 ILIE : I-ai făcut casă băiatului ?
 STELU : Nu. De ce să-i fac ? Stă cu noi. Când o vrea, să-și facă singur. De ce i-aș face eu... ?
(O clipă de tăcere.)
 PETRIA *(rece)* : Nu vînd casa, Ilie.
 STELU *(surprins)* : Da' ce-ți veni, mamă ?
 SAVU *(rîde fals)* : Zise Ilie ceva ?
 PETRIA *(îl privește pe Savu insistent, fără expresie)* : Casa asta e a lui Radu. Și a mea, cît oi mai fi.
 STELU *(tot mai nedumerit)* : Ilie, chiar credeai că... ?
 ILIE *(echivoc)* : Am zis cu ceva ?
 PETRIA *(sec)* : Ai zis. Nu mie. Dar, ai zis la alții, să vie și să-mi spuie. Ia-ți gindul.
 SAVU *(zîmbet fals, repede, ca să nu piardă momentul creat)* : Dacă Radu se mută la tipografie, la București, și se califică, la ce-i mai trebuie casă în Zimbreni ? *(Petria are un șoc. Își privește băieții, pe rînd. Aceștia îi ocolesc privirea ; ar vrea să zică ceva, dar nu poate articula nici un cuvînt. Savu, la fel.)* Și, de ce să nu dai casa unuia de-l știi bine, de e rudă cu noi, și s-o dai vreunui străin ?
(Tăcere grea.)
 PETRIA *(gîtit)* : Ce-ai zis, de tipografie... ? Stelule, ce-a vrut să zică Savu ?
 STELU *(oînd)* : Îmi spuse și mie, de-abia acum, cînd veneam încoace. Cică Radu ar fi vorbit cu unul dintr-ai lui Goanță, să-l bage la tipografie, să se calibreze muncitor acolo...
 PETRIA : Cînd a aranjat ?
 STELU : Nu știu. *(Răstit, dintr-un sentiment de vinovăție.)* De unde vrei să știu eu ?
 PETRIA : Cînd a aranjat, Savule ?
 SAVU : Ieri ; s-a întîlnit cu el în gară la Roșiori, ăla venea p-aci, p-acasă, și i-ar fi propus să-l bage acolo... E meserie frumoasă, acolo se fac cărțile și ziarele, tot îți place dumitale să citești...
 PETRIA *(îl privește cu insistență pe Savu, pînă ce-l face să-și plece ochii)* : Ieri, Radu n-a fost la Roșiori. A zidit la grajduri, la ceapcu. Azi-dimineață, s-a dus.

STELU : Nu mai umbra cu gogoși, Savule. Dacă ai dat drumul la gură, spune tot ce știi, nu înșira la mineuni !
 SAVU *(același zîmbet fals)* : Păi, ce să mai spun ? N-am spus ?
 ILIE : Vorba asta, cu tipografia, umblă de mult prin sat. Eu, d-asta l-am întreat pe nea Eftin ce faceți cu casa... De ce să fie lucru de supărare, tață Petrio ? Îți dau douăș' de mii de lei, în mină. Alde Mazarache a vîndut-o tot cu atîta, și a lui era în centru, la asfalt... *(Petria vrea să zică ceva, tace, de uhiuială. Ilie interpretează greșit suspinul femeii, mișcarea ei.)* Și-ți mai dau ceva pe deasupra, pentru puț. Mazarache n-avea puț în curte. Știu că-n vara asta l-ai sleit, i-ai pus lanț nou, citură...
 PETRIA *(gîtită, dar fermă)* : Cînd n-oi mai fi eu, și n-o mai fi nici stăpînul casei ăsteia, atuncea să vii și să dai pe ea cît oi vrea, ăluia de ți-o vinde-o... *(După o clipă de nemișcare și de tăcere, în care bătrîna și-a mutat ochii pe vîlînta de pe picioare, se întoarce binîșor pe o parte, cu fața la perete, cu gestul firesc al omului care vrea să doarmă.)*
 ILIE : Îmi pare rău, tață Petrio. De ce să te superi pe mine ? Eu venii să-ți propui. Nu vrei, treaba dumitale ! Vrei s-o dai altuia ? Dă-i-o, dacă crezi că-ți dă mai mult de douăș' de mii...
 STELU *(uluit, scrîbit, plictisit)* : Taci, mă Ilie ! Nu vindem nimic. E casa mamei și, chiar dacă Radu o pleca din sat, casa tot a lui rămîne. *(Îi face semn să plece.)* Asta e !
 ILIE *(se ridică să plece, nu se-ndură, privește rău spre Savu, vorbește din prag)* : Dar, dacă o fi să vă hotărîți, în orișice caz, să nu uitați că eu am fost primul care am venit s-o cumpăr, pentru fii-mea... Cu banii jos.
 STELU *(enervat)* : N-auzi, bă, că nu vindem casa ? Nici acum, nici în douăzeci de ani de-aici înainte ! Cînd om muri noi, o să fie a copiilor de i-o avea Radu. Asta o ! Spune-le la toți, să știe !
 ILIE : Păi, eu vorbisem altceva cu... *(Semn cu capul spre Savu.)*
 SAVU *(repede)* : Hai, că merg să te conduc pînă la poartă, că n-ajunsei la nea Eftin...
 PETRIA *(se răsucește spre cameră)* : Savule, închide ușa aia și stai pe scaun ! *(Ilie pleacă singur.)* Îți trebuie bani, Savule, maică ? Tu l-ai adus pe Ilie încoace...
 SAVU *(mînte, simulează că e ofensat)* : Eu ? ! Eu, mamă ?
 PETRIA : Tu. Îți trebuie bani ? Am o mie de lei, strînși din pensie. Ia-i, dacă-ți trebuie. Că mie nu-mi trebuie. *(Asprită.)* Închide ușa în urma ăluia, și stai pe scaun !
 STELU *(îl urmărește, uluit și încrunțat)* : Savule !

SAVU (include ușa, se așază, vorbește, cu același zimbet fals, nătâng acum și lingușitor): Cum o să-ți iau eu banii dumitale? Ce, eu n-am leafă?... Mie îmi pare rău că nu pot să-ți dau eu, că, cu copiii ăia ai mei!

PETRIA (privire fixă, concentrată dureros): Ai avut leafă. Dar nu ți-a ajuns. (Se ridică de pe perne, se trage la marginea patului, spre a coborî, Savu sare și-i pune papucii în picioare, bătrina rămâne așa, pe marginea patului.) Și nu-ți ajung banii, nu din pricina copiilor. Că ai avut parte de copii buni, care își câștigă singuri pâinea. Am auzit că ți-ai găsit una, pe la Cheiu. Și că e de-o vîrstă cu fata ta a mare, cu Liza. Una de-ăia, care umblă prin circiumi cu toți, și-o țin părinții de la țară cu bani de buzunar, ca să ajungă orășancă, vai de ea! De-asta nu-ți ajung banii.

STELU: Ce vorbă fuse asta, Savule? (Aspru.) E-adevărat?

SAVU (slăbiciune și agresivitate): Minciuni! Cine ți-a spus, mamă, minciunile astea? Vreunul care îi pare rău e-am ajuns bine...

PETRIA (ton egal): N-ai ajuns bine, Savule. Te-au dat afară și din serviciul ăla unde te opoșisei, fiindcă n-ai fost om. Mincinos te știu de cînd ai început să umblî pe pămînt. Singurul mincinos, dintre copiii mei. I-ai semănat lui unchi-tău Petre, Dumnezeu să-l ierte, că numai ăla mîntea de-nghetau apele... Dar, măcar mîntea așa, degeaba. Nu făcea rău la nimeni.

SAVU (prinde paranteza): Hă, hă! Zicea că-n război i-a retezat un obuz capul calului care alerga cu el, în viteză, și că, așa, fără cap, calul l-a mai dus vreo doi kilometri... (Ride.)

PETRIA (ca și cînd nu l-ar fi auzit): ... Dar nu credeam că o să ajungi să-ți bați joc de omenie. Cu trei copii mari. După ce, pe vremea secetei, cînd ai plecat militar, ai adus-o pe Rozalia din cap de țară, doar eu o rochie pe ea, și m-ai rugat să n-o las să plece, să am grijă de ea, cînd o naște.

STELU (fumează; stinge, furios, țigara): Bă, neisprăvitule, dacă ce zice mama este adevărat...

PETRIA (reia, fără să dea semn c-a sesizat întreruperea): Pămînt n-aveam, vite, nu, pensie, nu, că statul nu știa nimic de taică-tău... și am ținut-o aici, am muncit cu ziua, am muncit amîndouă, cu brațele, pe unde am apucat. Ți-a făcut copii frumoși, te-a așteptat, te-a îngrijit. N-ai voie s-o batjocorești pe Rozalia! Auzi tu?

SAVU: Parcă ziceai, odată, de ea, că e rece, că nu s-a putut lipi...

PETRIA (cu asprime): Aia era altceva! Cu mine a fost mai străină, era învățată cu alte rosturi țărănești, acolo, departe, la ea. Dar rău nu s-a purtat niciodată. Și n-ai dreptul să...

SAVU (agresiv, incolțit, întrerupe): Eu aș vrea să știu cine ți-a spus minciuna asta, cu una de la Cheiu! Asta vreau eu să știu, și vede ăla pe dracu'!

STELU (silă): Taci, mai bine tacî din gură!

PETRIA (relatează cu falsă nepăsare, din cînd în cînd își trădează amarul în neputința): I-ai închiriat ăleia cameră în oraș. La unii plecați d-aci, din Zimbreni, știi tu bine care sînt ăia! Te-ai dus cu ea la taică-său, la Cheiu, de te-ai dat flăcău tomatnic sau văduv. Dar ea știe, urîta, că ești înșurat, că ai trei copii! Ooof! Că n-am eu putere să mă sui în tren, să mă duc la proștii ăia și să le spui ce face fata lor, în București! (Obosită.) O să le mai vorbim noi pe toate astea și tu o să te întorci la copii și la nevastă, ori mor eu... Stelule, cît mai e ceasul?

STELU: Cinci și jumătate...

PETRIA: Trebuie să sosască Ion.

STELU (moroșinos): Ți-am spus că nu poate să vie azi. Are niște treburi la institutul lui, acolo...

PETRIA (incet, pe gînduri): Vine. Ion vine. Mi-a spus acu' o lună, cînd veni să mă vază, mi-a spus c-o să vie într-o săptămînă, și dacă a primit cartea poștală de la mine, vine chiar azi. El nu mă minte. El vine.

SAVU (ranchiunos): Parcă noi n-am venit!

PETRIA (il privește lung, fără expresie): Ați venit.

SAVU (la fel): Mereu l-ai corcolit pe Ion. Slugăream eu, și Sandu, și nenea, ca să-i plătești lui taxele la liceu...

PETRIA (la fel): Fiindcă numai el a vrut să învețe. Și fiindcă, atunci cînd a plecat Alexandru pe front, ultima dată, mi-a strigat, pe fereastra trenului, că ațita do rință are: să nu întrerupă Ion școala.

SAVU: Lasă, că și-n vacanțe, cînd mergeam toți la seceră la Bădoaica, Ion secera o diră în grîu, pînă la mijlocul tarlalei, și se culca acolo. Scotea poezii din sin și citea pînă la nămiezi. Pe noi ne îmboldeai, dar pe el te făceai că nu-l vezi.

(Petria îl privește tăcută pe Savu, apoi pe celălalt, apoi iar pe Savu, căutînd, parcă, un răspuns la întrebarea „poate, am greșit?”)

STELU (aprig, izbucnire): Ce-ți veni, mă? Ce dracu' te-a apucat? (Răstit.) Las' că ți-o află eu pe frumoasa aia și o dau pe mîna miliției, pentru vagabondaj!... Ai ars vreodată după știință de carte, și nu te-a lăsat Ion să înveți?

SAVU (ride, ca de altul): Eu, de-abia am terminat-o pe-a șaptea, aci, în comună! Dar să nu zici, nene, că n-am muncit toți, ca să-și facă Ion liceul... Prin '47, mama și-a vîndut salba, ca să-i plătească gazda la Turnu... Pe urmă, ți-aduci aminte, mamă? Ai vîndut oaia, ne rămăsese una, i-ai dat-o Dulchiu, pe-un sac cu făină...

STELU (mormăit): Și, făina aia, cine a mincat-o?

SAVU (ride, ca de o glumă bună): Păi, cine s-o mănânce? Noi, ăștia, de rămăsesem acasă.

STELU (la fel): Credeam că zici că tot Ion a mâncat și făina de la Dulca, ca să învețe el carte și să rămâi tu de căruță... Urît mi-e, mie, omul găunos și-al dracului!

PETRIA (semn să tacă, atentă la zgomotele de afară): El e. Ii cunosc mersul. (Privire ațintită, dureros, pe clanța ușii. Efort să se ridice înaintea celui care vine.) Lasă, Stelule, pot să merg și singură...

ION (întră bine dispus, poartă o servietă, a venit o bucată de drum pe jos; o sărută pe bătrână, stringe mîna fraților): Sărut mîna, mamă. Noroc, nene! Cînd ați sosit? Văzui o mașină în grădină. Cu ea veniți?

STELU: Noroc. Cu ea... Am împrumutat-o la vecinul meu, s-o luăm pe mama, s-o vază un doctor... Ziceai că nu poți să vii...

ION (stă pe pat, lingă Petria): M-am învoit. Ce doctor? Nu te simți bine, mamă?

PETRIA (îl privește cu ochi lacomi): Ba mă simt bine. Tu, cu ce veniși de la gară? Ai găsit vreo ocazie?

ION: Cu ce să vin? Pe jos. Trei kilometri... ca nimic!

SAVU (batjocoritor): Nu căzuși, de osteneală, pe drum?

ION (amuzat, nu bănuiește nimic): Ce vorbești, mă, Savule! Cîți kilometri am făcut eu cu îpasul, n-ai să faci tu, d-aci înainte, toată viața ta... Nene, pe unde ați intrat eu mașina?

STELU: Veniram peste cîmp, că nu răzbeam pe ulița noastră. Parcă e canal de irigație, nu altă! Au săpat-o tractoarele, dar n-a pus nimenea o lopată de pietriș pe ea...

ION (își scoate haina, se aranjează, își caută un loc comod): Ce mai spui, mamă? Ce zici că te doare?

STELU: Parcă ea mai știe ce-o doare! O s-o internăm la București, să-i facă analize, să-i dea niște întăritoare.

SAVU: Ai și tu loc în mașină, la întoarcere...

ION (se întuneacă): Atunci... chiar ești bolnavă...

PETRIA: Slăbiciune, bătrînețe. Nu cred c-o să merg cu voi, acum. Viu mai încolo, mai pe toamnă, după ce termin cu treburile p-aci.

SAVU: Da' ce treburi ai?

PETRIA: Nu e casă pustie. Trebuie lemne, murături, varză, poate iau și un purcel...

ION: N-are rost, mamă, să te obosești...

PETRIA (simulează o stare normală, vioiciune): Ți-o fi foame? Du-te, Savule, maiică, pînă la dadă-ta Rada, spune-i să se grăbească cu masa... Mai e puțin și vine și Radu, de la Roșiori.

ION: E plecat la Roșiori?

PETRIA: L-a trimis ceapeul, cu niște treburi... Stelule, scoate tu din puț sticlele-

alea... Vezi, umblă cu grijă, să nu le spargi. Eu o să pui masa...

(Stelu și Savu ies. Petria încearcă să tragă masa la perete, nu poate; Ion sare, cu întîrziere.)

ION: Stai în pat, mamă. Pun eu masa, numaidecît. (O ajută să se ridice pe pat, trage masa, iese în camera alăturată și lasă ușa deschisă.) Numai două cuțite mai ai? Oh! Ce s-au tocit, aproape că nu mai au lamă!

PETRIA: Mă duc mîine la magazin și cumpăr cuțite. Că, dacă n-a mai fost nevoie... Pat, am cumpărat. Unul, nou-nouț; l-am luat de la Roșiori, să mergi să-l vezi, e dincolo, în odaia de la celar. O să iau și cuțite.

ION (revine, așterne o față de masă, așază tacîmurile): Dă-le-ncolo de cuțite, că ne-ajung astea două...

PETRIA: Ba, de ce? O să iau cuțite noi... (Cu gîndul dus.) Taică-tău nu ședea la masă, dacă lipseau cuțitul sau șervetul... S-au desperecheat tacîmurile, o să merg la magazin să cumpăr altele, noi...

ION (a ieșit iar alături, revine cu pahare, șervete, n-a prins sensul exact al spuselelor mamei): Lasă, c-ajung. Mîncare să fie, că cioburi și cuțite găsim noi...

PETRIA (îl privește, revine la subiect, vorbeste rar, așezat): Ioane, stai acumă jos... Așa. Ai compus tu hîrtia aia, de care am vorbit noi, amîndoi?

ION (buimac, nu-și amintește): Care hîrtie?

PETRIA (îl privește lung, reproș nerostit): Cu casa...

ION (își amintește, ușurare): Cum să nu! Numai că am uitat-o la București. M-am grăbit, și...

PETRIA: Tu nu mințai...

ION (jenat, grăbit): Nu mint, crede-mă! Dar nu e nici o problemă! O scriu imediat. (Caută și scoate din servietă coală, toc.) Chiar acum o scriu...

PETRIA (pe gînduri): Sandu n-a venit...

ION: Semnez eu, și pentru el, c-am vorbit la telefon și așa a zis. Să semnez eu, și pentru el...

PETRIA: Adică... el nu mai vrea să vie deloc p-acasă... (Nici dorința asta a mea nu l-a putut aduce la mine, după cinci ani de zile...)...

ION: Cum, cinci ani? N-ai fost, acu' doi ani, la el, la Oradea?

PETRIA: M-am dus eu la el... Dar Sandu n-a mai venit acasă de la nunta lui Radu, d-acu cinci ani...

ION: De venit, vine el, negreșit, în concediu. Nu poate pleca oricînd, e maistru acolo. Dacă pleacă, fie chiar o zi, i se simte lipsa... Zicea că o să-ți scrie.

PETRIA: În cinci ani, a avut cinci concedii... (Ostează, dar nu vrea să-l supere pe Ion.) Așa o fi. N-o putea să vie... Rămîne loc gol în dreptul lui și o să-l aștept

- să semneze cînd o veni. Așa să-i spu-
C-am lăsat loc gol în dreptul lui și că-l
aștept să semneze.
- ION : Gata, uite, o și scriu... E-n ordine.
Nici nu e vreo grabă, la urma urmei, o
să semneze el, Sandu, cînd o veni în con-
cediu. Oricum, era lucru stabilit de mult
că Radu rămîne în casă. Ați ridicat-o a-
mîndoi, cine alteineva ar putea avea vreo
pretenție ! (Scrie.)
- PETRIA : Am ridicat-o amîndoi, cu brațele.
De două ori am refăcut-o, dar Radu nu
mai vrea să stea în ea...
- ION (scriind) : Ce vorbă e asta ?
- STELU (intră, cu sticlele de țuică) : Bolnavă,
bolnavă, dar țuică tot ai făcut...
- ION : Cine ți-a culez zarzăra ?
- PETRIA : Atîta lucru am putut și eu să
fac.
- STELU (își amintește) : Ptiu ! Păcat că eu
nu pot să beau ! Sint pe post de șofer...
Mai mare necazul ! Vezi, de-aia nu-mi
cumpăr eu mașină...
- ION : Ce, neno ? Păi vrei să pleci chiar as-
tăzi ? S-ajungem noaptea în București ?
- STELU : Trebuie să-i duc, omului, mașina...
- PETRIA (il privește insistent pe Stelu) :
Astă-seară ?
- ION : Hai, lasă, că n-o fi foc ! Mai stăm și
noi o zi p-acî. E o vreme atît de fru-
moasă...
- STELU (cam încurcat) : Dar nici nu prea
văd unde o să dormim atîția...
- ION : Sint trei camere ! (Ciocnește ceașca cu
țuică de cele umplute pe masă, bea. E
singurul care nu simte sau care refuză să
simtă tensiunea din casă.) Hai noroc, să-
nătate, mamă ! Noroc, nene !
- PETRIA (ciocnește, dar nu bea, pune ceașca
la loc, pe masă) : Să trăiți, maică... A-
veți trei paturi, Stelule. Două, alea vechi,
și unul, nou-nout, în odaia de la celar.
Tu, singur, Radu cu Savu și...
- ION (își amintește) : Ce ziceai de Radu, ma-
mă ?... Că nu mai vrea să stea în casa
asta ? Că doar n-o fi avînd de gînd s-o
faceți iar ! Ar fi a treia oară !
(Clipă suspendată.)
- PETRIA : Vrea să se mute la București, să
se facă tipograf. L-a dus acolo unul din-
tra-i lui Goanță, cum tot al lui Goanță
l-a dus și pe Sandu, în fabrica aia, la
Oradea, de v-ați răspîndit în lume...
- ION (surpriză, nu neapărat neplăcută) : Ti-
pograf ?... Nu e rău, dar nu cred că se
poate. N-a terminat nici șapte clase...
- STELU : Nu chiar tipograf. Zice că ceva...
p-acolo, cu niște plăci fierbinți, nu știu
ce face cu ele, dar zice că e o cameră
unde se lucrează la temperatură ridicată,
nu poate oricine să reziste !
- PETRIA (unui gînd al ei) : El o să poată.
E slab, dar o să poată...
- ION : Lă stereotipic... E greu, într-adevăr...
PETRIA : Radu o să poată. Dacă și-a pus
în cap să plece d-acî, o să poată.
- STELU (se ridică și desface pachetul cu min-
care, o pune în farfurii) : Pînă vine dada
Rada, cu găina, să gustăm ceva, la țuica
asta... Brînză... salam... pește...
- PETRIA : Întreună că n-o să mai mînceți
la masă...
- ION (înfometat) : N-avea grijă ! La foamea
mea, o să rad tot. Cînd o veni Radu, di-
seară... nu mai găsește nimic !
- STELU (morocănos, se hotărăște) : Radu nu
vine, în seara asta. S-a dus la București.
Are vorbă cu al lui Goanță, ca să-i a-
ranjeze și cu camera. Îi închiriază ala o
cameră, la soacră-sa.
- PETRIA (șoc ; înlemnită, se îndrîjește să nu
lase să se vadă prea mult, în afară, din
necazul ei) : Radu nu face nimic fără
să-mi ceară și mie părerea. O fi avînd de
gînd să plece tipograf, dar nu face el
pasul ăsta fără să-mi ceară și mie păre-
rea...
- STELU (iritat) : Dar bine, mamă ! E bărbat
în toată firea ! Nu mai e copil ! La vîr-
sta lui, are și el dreptul să încerce ceva,
dacă i se pare că ar fi mai bine așa de-
cît altfel. Au plecat atîția, de-o seamă cu
el, și azi sint muncitori cu meserii fru-
moase, cu familie, cu rost !
- PETRIA (un fel de gîtuire, între indignare
și jale) : Adică, tu zici că el n-are fami-
lie, fiindcă a stat aici, cu mine...
- ION (speriat) : Mamă, nu spune asta... Fără
dumneata, Radu n-ar fi putut să se des-
curce...
- STELU (il intrerupe, cu asprime) : Nu e așa !
Mama l-a condus mereu, ca pe un copil,
el s-a supus, dar pînă cînd ?... Nu zic de
Floarea, cum că din cauza dumitale ar
fi plecat ! Aia pleca oricum, la primul
semn făcut de taică-său...
- PETRIA (lui Stelu) : Cîți, de-o vîrstă cu el,
n-au rămas aici, în sat, lingă părinți !
Sînt destui. Și-au făcut case frumoase, au
neveste, copii, unii se împacă mai bine,
alții, mai rău, ca peste tot pe pămînt...
Dacă nu pleca Floarea, Radu nu s-ar fi
gîndit să plece d-acasă. El nici la Roșiori
n-a vrut să se mute... Sau, dacă făcea și
Floarea copii...
- ION (la lucrurile ușor, are dori să se evite
orice discuții neplăcute, orice complicații) :
Nu te mai frămînta atîta... Deocamdată,
nu e nimic sigur, cu plecarea lui Radu.
Iar dacă va pleca, o să te ia cu el. O
să stai cu el, sau la mine, sau la nenea,
la care vrei matală...
- PETRIA (revenind la tonul egal, imperso-
nal) : La unul, sau la altul, sau la ori-
care... Mai rău, nici că s-ar putea !... O
să stau aici, în casa mea, nu mă dă ni-
meni afară, dacă o să vă fie dor, o să
veniți să mă vedeți. Eu o să aștept aici.

STELU (*începe cu ton normal, dar necazul îi ridică vocea, treptat, până la dojană*): Gîndește-te și dumneata, mamă! Radu e bărbat în toată firea. Zidăria nu i-a plăcut de la început, și măcar să fi învățat-o undeva ca lumea, să aibă și el o hirtie la mînă, din care să reiasă că este calificat!

ION (*pe gînduri*): Dacă este adevărat că Radu vrea să plece de acasă, asta i se trage numai din necazul cu nevastă-sa. N-a văzut în viața lui o tipografie, n-avea cum să ardă să se facă tipograf, cînd habar n-are cum se ducerează acolo. O face din ambiție...

STELU: Din ambiție, din ce, din ne ce, lăsați-l să ia singur hotărîrea, să nu regrete vreodată că n-a făcut una sau alta, din cauza mamei sau a noastră...

PETRIA (*gîtuță*): Și, casa asta, cui rămîne? De ce am mai ridicat-o, iar și iar?

STELU (*aspru*): Dumneata ai vrut. V-ai cheltuit ultimul ban pentru zidurile astea, deși casa era bună, n-avea decît zece-unsprezece ani de cînd o făcuseți, în locul ălcia vechi!

PETRIA: Eu am vrut. Dar un om, la anii mei, dacă ridică o casă, n-o ridică pentru el.

STELU: Știu asta. Numai că, și atunci cînd ați făcut-o a două oară, Radu voia și el marchiză, voia calciu cafeniu, p-afară, iar dumneata te-ai opus, zile-n șir! Dacă nu se întîmpla să viu p-aci, în concediu, o făceai tot cu prispă și cu var... Dacă era pentru el — și știu că pentru el era — de ce a trebuit să se roage atîta, ca să facă casa cum se fac, azi, casele? Cum are tot satul?... Doar ca să fie ca dumneata? Cum vrei dumneata?

PETRIA: A vrut teracote, n-am zis nă. A vrut dușumele, n-am zis nu. Astea costau bani, nu glumă. Am vîndut mașina de cusut, m-am împrumutat, ca să fac teracote și dușumele...

ION: E poveste încheiată, de ani de zile... Ce tot dezgropi morții, nene?

STELU (*cu ranchiună, spre Ion*): Tu n-ai fost, atunci, aici. Să-l fi văzut pe fratele-tău cum o ruga să facă marchiză și să dea cu calciu p-afară! Nu facem teracote, zicea, nici dușumele, dar să facem marchiză, mamă, să dăm cu cafeniu p-afară! Om în toată firea... să-l ții așa, ca pe sugar! Cu noi ai fost mai blîndă, parcă, nouă nu ne-ai poruncit atîta...

ION (*ride liniștit, cu caldă ironie*): Ar fi renunțat la confort, de dragul „fațadei”! Cu calciu și cu marchiză, ar fi văzut toată lumea că și-a făcut și el casă nouă!

PETRIA (*stîns, rar*): De cînd ați plecat voi în lume, de cînd am rămas eu cu el aci, doar la atîta i-am fost contra, lui Radu, și pînă la urmă am făcut cum a vrut el...

STELU: Dacă nu eram eu aci... Eu, asta am vrut să-ți spun, mamă! Că e și el om în toată firea, lasă-l să hotărască singur cum să-și ducă viața.

(*Momente de tăcere încordată.*)

ION (*încercare de destindere*): Voi ai să rămîni casa cum era cînd eram noi mici... Să ții timpul pe loc... Nu-i așa, mamă?

PETRIA (*zîmbet forțat, pentru băieții ei*): Așa o fi... Mă gîndeam că o să veniți tot mai rar p-aci și că, dacă schimbăm tot, n-o să mai nimeriți curtea. (*Alunecare, fără veste, către gîndul ce-o obsedează.*) ...Dacă vine la vreme de noapte, cu bezna și cu gropile făcute de tractoare pe ulița noastră, nici nu mai nimereste... O să-și închipuie c-am dărimat și-am plecat...

ION (*șoc*): Cine, mamă? (*Renunță să mă-nince, lasă sandvișul în farfurie.*)

STELU (*plictisit, bea un rest din ceașcă, se ridică*): Se gîndește la Sandu. (*Mamei, sec.*) Și-un bloc, dacă ai face, tot nimereste el! Măcar după casa a vechi a lui Diplomatul, că doar aia a rămas cu pereții coșcoviți și fără împrejmuire.

ION (*împresionat*): Pe cuvîntul meu, mamă, că duminică viitoare Sandu o să vină la București, să te vadă! Mîine îi dau telefon și-i spun că ți-e dor de el. Dacă n-o veni, să nu mă mai crezi niciodată!

PETRIA (*revine*): Lasă-l în pace, maică... O să vie el, cînd o putea. E departe rău. Eu sînt aici, nu mă duc nicăieri. (*Alunecare către gînd.*) ...Atîtea mii de kilometri, atîta drum străbătut cu piciorul...

ION (*o întrerupe, cu spaimă*): Ei, mii de kilometri! Ce vorbești! Face trei ore, cu trenul... (*Străfulgerare.*) De cine vorbești, mamă?

STELU (*oștează, iritat*): Ba, să-i dai telefon și să-i spui să-și ia două-trei zile din concediu, că n-o fi foc! Să-și ia învoire de la nevastă și (*se ridică*)... și să vie s-o vadă, la București, că Oradea nu e la capătul lumii... Eu mă duc pe la dada Rada, să văd ce s-aude cu gîina aia... Văz c-au pus-o de mămăligă... (*Iese.*)

PETRIA (*vinovăție*): Femeia știe de la mine că trebuie să-l așteptăm și pe Radu... Să-i spunei că nu mai vine... Ajută-mă, maică, să mă uez în pat. Se vede că se schimbă vremea, de nu pot eu să vă stau înainte, într-o zi ca asta, cu mîncare făcută de mine...

ION (*o ajută să se reazeze între pernele ei, o acoperă cu velința*): Lasă, c-o să te faci bine. În două săptămîni, cu niște întări-toare, cu hrană bună și la vreme, o să alergi, mai ceva ca înainte... (*Se fîșește. Bătrîna pare că nu l-a auzit.*) Cum se poartă Petre-al tușei, ca primar? Nu l-am mai văzut de cînd plecă, acu' șase-sapte ani, activist la județ... Stă cu aia bătrîni?

PETRIA (*firese*): Cu ei stă. Se poartă bine.
E tot cum îl știi.

ION (*bucuros c-a scos-o din muțenie*): Am stat cu el în bancă, la primară... O fi p-acasă?... De ce mă privești așa, mamă?

PETRIA: Cred că trebuie să fie pe cîmp, la porumb.... (*Privire fixă.*) Cum mai semeni tu, Ioane, cu taică-tău...!

ION (*ia de pe masă hirtia pe care a scris-o mai devreme și o recitește în gînd*): Nici n-ai citit ce-am scris...
(*Un șuier de tren sfîșie începutul de seară.*)

PETRIA (*atentă la șuierul trenului*): A trecut trenul spre Costești... Dacă vine seara și nu întîlnește pe nimeni cunoscut, o să coboare în haltă la Beuca și o să facă altă drum pe jos, pe calea ferată...

ION (*ridică ochii de pe hirtie*): Poftim?...Cum o să coboare la Beuca! Doar nu s-a dus să se îmbete cu al lui Goanță! (*Străfulgerare. Ride albastru.*) Crezi că uită unde trebuie să coboare, de bucurie că se califică tipograf? (*La absența Petriei, caută, cu disperare, să se agăte de ceva.*) Să-ți dau ochelarii, să citești ce-am scris. (*Ia ochelarii de pe televizor, i-i oferă, bătrîna nu reacționează.*)

PETRIA (*cu privirea ațintită spre înaltul ferestrei din față, nu ia în seamă gestul fiului*): ...N-avea cum să afle, pe drumuri, că de șase ani de zile avem haltă chiar aici, la noi...

ION (*de-abia stăpînindu-și emoția*): De cine vorbești, mamă? Te gîndești la Sandu? (*Repede.*) Cum să nu afle? Cînd a venit la nunta lui Radu, a coborît din tren în haltă nouă, cu noi... Uite, citește ce-am scris... Vezi dacă e bine...

(*Petria a închis ochii, respiră egal, liniștit.*
Ion o privește puțin, pune ochelarii și hirtia pe televizor, rămîne o clipă în loc, descumpănit, apoi iese încet, fără să știe încotro.)

PETRIA (*după ce se aude poarta închizîndu-se, deschide ochii, se ridică cu greutate din locul ei, își pune papucii în picioare fără să se aplece, trage un scaun lîngă fereastră și se postează acolo*): De n-ar stinge becul din curte, la noapte... O să le spun să-l lase aprins. O să-i spun lui Stelu să nu-l stingă, să nu umble careva la mașina lui... Trebuie să-mi facă ei, mie, măcar hatîrul ăsta... Alîta, poci și eu să cer, în curtea asta...

CORTINA

ACTUL al II-lea

În curtea casei, așezați pe scaune în jurul mesei, stau de vorbă, în după-amiaza duminicii de septembrie, Stelu, Savu, Eftin, Rada.

RADA: Cum să nu-ți dau, daică? Îți dau o poală de nuci, să le duci copiilor, la București, numai că trebuie să vii cu mine, să batem nucul și să mă ajuți să le culeg p-alea din buruieni, că nu mai văz bine...

SAVU: Zi-i „zău“, că nu mai vezi! (*Semn complice spre ceilalți.*)

RADA (*un fel de jelanie convingătoare*): Nu mai văz bine, Savule, daică! De cînd îmi tot zice fii-mea să mă ducă să probez ochelarii...

SAVU (*a „prins-o“*): Dar aseară, cînd m-ai pus să-ți aleg orezul pentru ciorbă, te-ai uitat doar o dată la el, nu ți-a plăcut cum l-am ales și l-ai întins iar pe masă?!

STELU (*o salvează*): L-o fi pus pe șervet alb, d-ăia a văzut mălura...

SAVU: Ba, pe jurnal l-a ales! Și a mai scos un pumn de gunoaie...
(*Rada ride, măgulită, în liniște.*)

EFTIN (*molcom, așezat*): S-o vezi, la cules de porumb... Cînd noi ajungem abia la jumătatea rîndului, Rada vine tot din față, pe-al doilea, de-a ieșit și-o vorbă aici, la noi... Dacă-l iei pe vreunul la rost că se mișcă alene, numai ce-l auzi: „Da' ce, eu sînt Rada lu' Anghel?“

SAVU: Da' cîți ani ai, dadă?

RADA: Păi, ce, parcă mai știu? Să tot fie! Cine-a mai stat să-i socotească!

STELU: Mulți înainte!

(*Risete.*)

SAVU: Hai, mai pune vreo zece! Nu te zgirci, bre, dadă!

RADA (șiretlenie, cochetație bătrânească, glumă): Nu știe, daică... Or fi mai mulți... or fi mai puțini... De la un timp, e mai bine să nu le mai ții socoteala.

EFTIN (curios): Te pomenești că te ții mai mică decât mine și decât Petria?

RADA (serioasă): Ei, păi cum, altfel?

EFTIN (gest de surpriză): Păi, frate-meu Anghel era cu nouă ani mai mare decât mine, și cu șase, decât Alexandru. Intre mine și el, mai e și Anghelina, mai e și Maria...

SAVU (o urmărește, amuzat, pe Rada): Ia să văd eu cum te descureci!

RADA (aer jignit): Da' ce! Eu eram de-o seamă cu Anghel? Cînd ne-am luat, eu aveam șaispe ani, și el făcuse armata...

EFTIN: Hai, bre! Vezi de treabă, că șaispe ani aveai cînd te-ai măritat înțîiaș dată, cu Gogu lu' Arendașu...

STELU (ride, cu economie): Omul are anii de-i simte, nu pe ăia de stau scriși în aște!

RADA: Chiar așa!

SAVU (surprins): Da' ce, dadă, matale ai mai fost măritată?

RADA (gravă, cu un ton de laudă, sieși): Am fost! Am făcut și nuntă, cu Gogu!

SAVU: Care Gogu?

STELU: Nu-l știu nici eu, dar tu! Avea Chiru lu' Arendașu un băiat...

SAVU: Și, unde e Gogu ăsta? De ce l-ai lăsat?... Sau te-a lăsat el, și și-a luat lumea-n cap?

RADA (necaj, aer jignit): Să mă lase?... Pe mine?... S-a prăpădit, la un an după nuntă. Ce l-am mai jeliit!

EFTIN (mustăcînd): Ahă! L-ai jelit, cum să nu! Dar tot te-ai măritat, la un an, cu frate-meu, Anghel! Tot te-ai întors la prima dragoste!

SAVU (curios): Avea avere, Gogu ăsta?

EFTIN: Erau oameni cu ceva stare. Aveau boi și vie americană, dar le pierise toți copiii de ofiță și l-au înșurat pe Gogu, doar-doar s-o lecu!

SAVU: Și l-a lăsat dada... de l-a băgat în pămînt!

RADA (se ridică, supărată): Chiar mă supăr și plec. Uite, mie gluma asta nu-mi place.

STELU (o prinde de mînă, ca s-o rețină): Te iei după Savu, dadă?

SAVU (sare, vine la bătrînă): Nu știi eum sînt eu, dadă Rădiță? Hai, stai jos și povestește-ne cum a fost la nunta matale...

RADA (cedează ușor și cu plăcere): Cum să nu știu eu cum ești tu, Savule! Că tu și cu Sandu, mai mult prin curtea mea ați crescut.

STELU (glumă și ironie): Vezi să nu te audă mama, că se face foc! Mai ales că eu nu-mi aduc aminte să fi crescut vre-unul din noi în curtea dumitale...

RADA (privește, instinctiv, spre fereastra camerei unde doarme Petria, vorbește cu glas scăzut): N-aude, săraca! Doarme,

întruna. De la o vreme, mai mult doarme decît trăiește... Grece, mă bătrînețea!

SAVU: Iar te crezi tînără!

RADA: Tînără, nu. Dar nici bătrînă-bătrînă nu sînt. Pe maică-ta, însă, au lăsat-o puțerile de tot, în vara asta. Ascultați voi ce vă spui eu, acum... Dacă nu i-aș găti, ar sta mereu nemîncată. Aproape că-i torn cu mila pe gît cîte-un pic de lapte sau ciornă...

EFTIN (pune surdina): Ei, lasă, nu e chiar așa...

RADA: Cum nu e, omule? (Tainic, spre Stelu.) Măi, maică, aveți grijă de ea, că se chinuie rău. Nici să moară n-o să poată, pînă nu faceți voi ce vă-nvăț eu. Tot sînteți cu mașina, dați o fugă, pînă nu plecați la București, duceți-vă la popa de la Ciolănești și vorbiți cu el, să vie într-o zi, să-i facă înmormîntarea lui bietu' Alexandru, că v-a fost tată și, din toți oamenii care-au murit pe front, numai el n-a avut slujbă...

STELU (tăios): Taci din gură, dadă! Să nu-i pomenești mamei de asta, că, atunci, chiar o dobori! Mama n-a fost niciodată bisericosă.

RADA: Maică, Stelule, sînt femeie bătrînă, ascultă ici, la mine... Petria a păstrat un rînd de haine, de le-avea bune Sandu, înaintea să plece pe front. Nu credeam să le mai ție... În vara asta, le-a scos mereu la lumină, le-a periat, le-a călcat, le-a pus foi de tutun, să nu le mănînce molii... I-a cumpărat și pantofi, de la magazin, și pălărie... (Concluziv.) Ei, ce-nseamnă asta? Înseamnă că se gîndește la înmormîntarea omului ei și vouă nu-ndrăznește să vă spuie!

EFTIN (blînd, reflexiv): Nici eu nu credeam să mai păstreze hainele lu' bietu' frate-meu... cînd le-am văzut, într-o dimineață, puse afară, pe sîmna de rufe, mai să-mi vie ameteală! M-am gîndit așa... ca buimac, c-o fi venit Alexandru înapoi, acasă!

STELU (iritat): Mama a vîndut tot, ca să ne ție pe noi. În timpul foametei, și-a vîndut și plapuma de lînă, și căldarea de aramă, în care fierbea săpunul... Costumul ăla l-a păstrat. Dar nu de îngropare. ăsta v-o spui eu, sigur! L-a păstrat, ca amintire!

SAVU (frămîntat pentru neașteptata complicație ivită): Și, ce să îngroape, dadă? Un tron, cu niște haine și cu niște pantofi?

RADA (jelanie, pe ton scăzut): Eu ce-am îngropat?... Șuba lu' bietu' Anghel al meu și bocanceii, că era iarnă. Și, acolo, pe front, l-or fi băgat în pămîntul rece, fără flane pe el, barem...

STELU (vrea să schimbe subiectul): Nea Eftine, unde se duse frate-meu Ion?

- EFTIN (trezind din gânduri): Păi, întră în casă, întră cu cumnata, zise că se odihnește un pic, înainte de plecare...
- RADA (se agită): Stelule, daică! O să plecați acum la București și cine știe când mai veniți p-acilea... Hai la Petria, să-i spunem de îngropăciunea lui Lisandru, ca să plece și ea la drum cu inima împăcată... Fixați voi o zi, spre primăvară, și...
- SAVU (necuviincios): Ia mai lasă dracului povestea asta!... Dacă n-a făcut-o alțiia ani, ce rost mai are, acum!
- EFTIN (reacție la ieșirea nepotului): Ei, nu vorbi așa! E drept că, dacă n-a făcut-o ea atunci când o făcură toate văduvele de război... Spunea, întruna: „Sandu n-a murit, el e dat dispărut. O să vie, într-o bună zi...” Totuși... poate că...
- RADA: Cît a vorbit-o, și lumea...
- STELU (tăios): Mama a fost omul ăl mai dîr din satul ăsta! Nimeni n-ar putea să spuie ceva rău, de ea!
- RADA: Păcatele mele! Ce s-a chinuit să vă crească! D-aia a și căzut, așa tinără... Dar lumea vorbea că de ce nu-i face îngroparea lui taică-tău, că Petria tocmai dărimase atunci casa aia vechă, și ziceau toți că ea se pregătește să trăiască, dar că se codește să-i plătească o slujbă omului ei...
- SAVU (dispreț): Oi fi zis dumneata așa, că pe alții nu i-am prea auzit vorbind-o urît pe mama...
- RADA (repede): Eu?! Să nu zici una ca asta! Eu mă gîndesc la ea, că n-are o groapă la care să puie flori și luminări și să se jalească! Fiindcă nu poți să-ți jalești bărbatul așa, în curte sau în porumb!
- STELU (printre dinți, destul de răstit): Și, de ce nu! Dacă ți-e de plins, plîngi oriunde...
- RADA: Eu n-am auzit-o niciodată plîngînd. D-aia nu plînge, fiindcă n-are unde...
- EFTIN (blînd): Nu se aud toate plînsurile, Radă. Sînt fel de fel de plînsuri...
- SAVU (o dă pe glumă): Ahă! Păi, cînd se pornește dada pe jelit, se aude pînă la capul satului...
- EFTIN: Petria nu pomeneste niciodată de vreo înmormîntare. Și mie îmi cam spune tot gîndul ei. Mi-ar fi spus, și asta, dacă s-ar fi gîndit... Dar... cine știe? S-ar putea să aibă și tușă-ta Radă dreptate... Hainele alea, se vede că pînă în vara asta le scotea la aer numai noaptea... Acuma, dacă le-a scos la lumina zilei, și-o fi schimbat gîndurile... Omul, la bătrînețe, se mai modifică... Uite-l pe Petrică.
- RADA (nu vede bine departe): Care Petrică?
- EFTIN: Primarul, de! Dar, cu cine-o fi? ...Vine-neoace...
- (Savu tresare, privește spre drum, se ridică repede și dispăre după colțul casei, spre grădină. Pe uliță merg doi bărbați, Petre și Voicilă, vorbesc, gesticulează, se opresc lângă poarta Petriei, ezită.)
- PETRE: Asta e casa? Ești sigur?
- VOICILĂ: Asta!
- PETRE: Poate, te-nșeli!
- VOICILĂ: Ei, ce dracu'! Nu dădeam eu banii din mînă, pînă nu vedeam marfa.
- PETRE (intrînd în curte): „...Marfa”, ai? Parcă ai fi tocmit un porc sau un salcîm!
- VOICILĂ: De, ce să-i faci! Tot marfă e, oricum ai lua-o...
- PETRE: Poftă bună!
- STELU: Mulțumim, poftiți la masă, numai că noi am cam terminat...
- (Îi oferă lui Petre un scaun, Voicilă își trage singur un scaun mai lângă masă.)
- RADA (s-a ridicat, strînge farfuriile): S-o mai găsi ceva și pentru musafiri...
- PETRE (semn: nu!): De la masă m-am sculat... Noroc, Stelule, noroc, nea Eftine...
- EFTIN: Clătește, Radă, niște pahare, că vinul nu se refuză...
- STELU: Ce-ți fac bătrîni, Petre? Sănătoși?
- PETRE: Bine. Veni Ion, dimineață, pe la noi, îmi spuse că vrei s-o luați pe tața Petria la București...
- RADA (aducînd paharele de alături, din șoproan): E bolnavă rău, Petrică, maică... Trebuie s-o ia, să aibă grijă de ea, că de e mamă.
- STELU (încrunat, îi displace intervenția Radei): Vorbiși! Sigur că avem grijă de ea. Dar nu ne-a spus nimic, pînă acum. O s-o duc la un doctor bun. Eu cred că e mai mult slăbită decît bolnavă... Nu spune c-ar dura-o ceva precis.
- EFTIN (a umplut paharele): Hai năroc, sănătate la toată lumea!
- VOICILĂ (a băut, pune paharul pe masă, privește mai ales spre Stelu): E mama dumitale?
- STELU (surprins de întrebarea neclară, rece): Da. De mama mea vorbeam... (Lui Petre.) Dumnealui, cine e?
- PETRE: E un om venit tocmai de la...
- RADA (înterupe): Nu ești de la noi, oi fi din ai lui Dițu, că veniră ascară, la nunta nepotei, o grămadă...?
- PETRE: E din Măceșul... Are o treabă p-acă și-l trimise omul de la primărie la mine, să încercăm să-l ajutăm...
- STELU (suspiciune): Și pot să-ți fiu de vreun folos, Petre?
- PETRE (oftează): Savu, unde e? Ion îmi spuse c-a venit și el...
- EFTIN (cu voce scăzută, cuvinčios): O fi făcut ceva, Savu? (Lui Voicilă.) Îl cunoști pe nepotul Savu?
- VOICILĂ: Păi, cum să nu-l cunosc! A lucrat, pînă acu' o lună, pe șantier la noi.
- STELU (aspru): Și, ce treabă ai cu el?... Unde se duse Savu, nea Eftine?

RADA (se agită): Aoleo, Stelule, o fi făcut vreo prostie! Mă duc să-l caut... (*Dispare spre grădină.*)

STELU: S-o fi dus p-afară, ca omul. Ce zici că ai cu el?

PETRE (*cercetînd fereastră întredeschisă, cu glas scăzut*): Vorbește mai încet, n-are rost s-o scoți din casă pe țața Petria. Țasta de la Măceșul zice că...

VOICILĂ (*întrerupe*): I-am dat opt mii de lei, dom'le! Am chitanță, am și martori...

PETRE: Ia taci, dumneata! După ce că...

VOICILĂ (*tonul scăzut al primarului îi dă curaj. Vorbește tare*): Tovarășe primar, dacă nu-mi faci dreptate, înseamnă că mă duc la miliție...

PETRE (*îl vede pe Ion apărînd, somnoros, în ușa casei*): Uite, cu vorba voastră l-ați sculat pe Ion... (*Lui Stelu*) I-a dat opt mii de lei lui Savu, ca acento la casă.

STELU (*neîncrezător*): Care casă?!

EFTIN (*a înțeles*): La casa mamei-si, neisprăvitul!

STELU: Taci, nea Eftine! Savu n-a făcut una ca asta!

PETRE: Are chitanță... Am văzut-o...

VOICILĂ (*se ridică, scotocește cu mîna în buzunarul de la piept, după chitanță, ră-mîne așa, nu arată hirtia*): Eram eu nebun, să fac drumul de la Măceșul pînă aici, azi, duminică? În loc să mă odihnesc, că mîine, din noapte, plec pe șantier? Eram eu nebun, sau sînt eu șarlatan?

STELU (*simte că Savu a făcut ceva, dar nu vrea să accepte*): Despre ce șarlatanie vorbești, în curtea asta? (*Se ridică, amenințător*) Vezi p-aici vreun hoț? Ha?

ION (*iese din mușenie, sare între Stelu și Voicilă*): Nene, stai locului! Dacă Petre spune că așa stau lucrurile, dacă a văzut și chitanța...

STELU (*obiectul revoltei lui nu se află acolo*): Mă, deșteptule, ai fi în stare să-l bagi pe frate-tău la apă, numai fiindcă a spus Petre! Și, ce, dacă a spus? Îl știi de hoț pe frate-tău?

PETRE (*cu glas scăzut, dar ferm*): Stelule, am văzut chitanța. Arată-i-o și lui, omule!

(*În pragul ușii, neauziută, neobservată, apare Petria.*)

VOICILĂ (*caută în buzunarul de la piept, se teme să nu-i ia Stelu chitanța*): O am aici... Am și martori. M-a spus că mai-că-sa trage să moară și că, cel mult într-o lună, facem formele, cu casa...

STELU: Ce casă, mă! Cum vii tu, în curtea unor străini, să le pretinzi casă?

ION: Nene, omul n-a venit să ceară casa... Înțeleg că a venit după bani.

EFTIN (*a văzut-o pe Petria, îi displace profund ceea ce se petrece*): Se duse Rada să-l caute, mă duc și eu, o fi intrat la mine, să se odihnească, înainte de ple-

carca la București... (*Iese pe același drum pe care a ieșit Rada.*)

VOICILĂ (*baijocoritor*): Eu cred c-a și ajuns la gară! E hoț, asta e!

STELU (*furios*): De ce crezi c-a fugit la gară? I-o fi fiind frică de unul ca tine!?

ION: Nene, stai pe scaunul ăla și nu mai striga! Petre tocmai de-asta a venit. Ca să lămurească lucrurile, să n-ajungem să...

STELU: Ba, să taci tu! Că nu știi decât să-i dai cu gura!

PETRIA (*coboară treptele verandeii. Surpriza pentru ceilalți*): Petrică, și cîți bani zice omul ăsta că i-ar fi dat lui Savu?

PETRE (*se ridică, încurcat, de pe scaun*): Opt mii de lei, țața Petrio, dar o să-i dea înapoi în rate, la fiecare leafă...

VOICILĂ (*sare, înțelege cine e Petria*): De ce în rate, tovarășe primar? Eu, în rate i-am dat? Eu i-am dat banii chită, ca un prost ce sînt! Am zis că e om, nu bandit!

STELU (*de pe scaun, unde s-a așezat la venirea Petriei*): Cine se aseamănă, se cam adună! Te-ai bucurat la casa unei bătrîne!

VOICILĂ (*gură mare*): Cum, adică, „m-am bucurat”? Ce, l-am tras de mîncă? El mi-a propus.

PETRIA (*oboseală, efort*): Îți dau chiar acu' o mie de lei și televizorul. E nou-nouț.

VOICILĂ: Am televizor! Ce să fac cu două?

PETRIA: Îl vinzi.

VOICILĂ: Vinde-l dumneata, și mie îmi dați banii.

STELU (*se ridică și-l prinde de reverul hainei*): Mă, prăpăditule! De ce să-ți dea ție, femeia asta, bani? O cunoști tu pe femeia asta? (*Ion încearcă să-l îndepărteze*) Pleacă d-aci, loane! Să nu-ți ard și ție una...

PETRE: Mă, Stelule, te știam om cu scaun la cap!

STELU (*crunt, îl lasă pe Voicilă*): Auzi, Petre?! Oii fi tu primar la Zimbreni, dar cu ce inimă intrași tu în curtea mamei, într-o zi ca asta, să ne-o strici?

PETRIA (*revenire, fermă*): Lasă-l în pace, că atunci cînd am avut nevoie de vreun ajutor, mai repede a venit Petre, în curtea asta, decît ai venit tu!

STELU (*amar*): Nu putea să-l trimită p-asta la București, la Savu acasă? De ce să-l aducă aici? Ai încheiat dumneata vreun tîrg cu el? I-ai semnat dumneata vreo chitanță?

PETRIA: Dacă Savu i-a promis casa asta, a venit aici, unde e casa!

STELU (*retragere*): Ca să ne facă de ris în tot satul!

ION (*lui Voicilă, conciliant*): Fii pe pace, omule, o să arajăm lucrurile... Du-te acuma acasă, vezi-ți de treburi, că eu îți voi restitui banii.

VOICILĂ: Cum o să plec, dom'le? Îți bați joc de mine? Nu plec fără bani!

PETRE (*nu-l ascultă nimeni*): Mă, omule, te-am adus aici ca să...

STELU: Cum, adică, Ioane? Îi dai tu, ăstuia, opt mii de lei?... Eu nu dau nici un leu, să fie clar! Dacă Savu a făcut ce zice ăsta, atunci... o să-l bat, de-o să-i scot pe nas toată afacerea!

(*Pleacă, înfierbîntat, după Eftin, aruncă țigara.*)

PETRIA: Stelule, nu te duce! Dacă Savu s-a pîit, o să iasă el la lumină.

STELU (*de departe*): De pîr îl scot la lumină, dacă e adevărat!

ION (*slab, după Stelu*): Nu te apuca de scandal, nene... Mamă, nu pune la inimă... O să-i dau eu banii înapoi...

(*O clipă de tăcere. Petre privește în pămînt, scormonind cu virful pantofului, Voicilă se uită într-o parte, Ion i se alătură mamei.*)

PETRIA (*pare absentă; cu glas firesc*): Și, cum zici că s-a întîmplat? A zis că trag să mor și că...

PETRE: Dacă Petrio, astea au fost vorbe prostești, ca să-i ia ăstuia banii...

PETRIA (*la fel*): Și i-ai dat banii, fără să vezi casa?

VOICILĂ (*jignit*): Ei, cum să fi făcut una ca asta?! Am venit, acu' o lună, aci, am băut și-o țuică, în casă... Frati-su mai mic...

PETRIA (*tresare, intrerupe*): Radu? Era și el?

VOICILĂ: Nu era. Plecase. Zicea Savu că la Roșiori, după serviciu. De dumneata, zicea că ești la... spital.

PETRIA (*pe gînduri, efort de memorie*): Unde-oi fi fost eu, atunci?

PETRE: Arată-i lui Ion chitanța. Să recunoască scrisul lui Savu...

VOICILĂ (*fără s-o lase din mină*): Uite-o. E semnată și de martori.

(*Ion privește, chinuî, hîrtia, e evident că recunoaște semnătura lui Savu.*)

PETRIA: Ce martori au semnat, cu Savu?

PETRE (*repede*): Unii, din Măceșul. Care lucrează cu ăsta pe șantier.

PETRIA (*lui Voicilă*): Dar Radu, frate-său mai mic, știe ceva despre banii ăștia?

ION (*amar*): Ce-ți trece prin cap, mamă?

VOICILĂ: Savu zicea c-a aranjat cu toți frații și că i-au lăsat lui toată casa... moștenirea d-aci...

ION: Nici vorbă, mamă! Nu i-ar fi rușine! (*Hotărît.*) Petre, îi dau eu o altă chitanță, în care mă angajez să restitui banii, într-o lună. Și-i dau adresa mea, telefonul...

VOICILĂ: Nu poci nici eu s-aștept... Trebuie să caut altă casă. Stau cu socrii și cu un cumnat, la un loc. Aici era lingă gară, ziceam și eu că intru în iarnă la casa mea...

PETRE (*rău*): Să zici „mulțumesc“, c-ai găsit aici un om de înțeles. Că, dacă nu erai lacom și pus pe căpățuială, treceai și pe la primărie, înainte de a-i da banii lui Savu! De unde știi că ulița asta nu intră în dezafectare? Ha?

PETRIA: Cum îi cheamă pe martorii ăia, de care spuneai?

VOICILĂ (*privire scurtă, cu Petre*): Sînt toți din satul meu... Nu-i cunoști dumneata...

(*Zgomote în curtea vecină. Stelu strigă: „Leși afară, că altfel viu eu la tine și te omor!“ Eftin strigă și el, strunindu-l pe Stelu; Rada și alte glasuri de femei se lamentează.*)

PETRIA: Du-te, Ioane, vezi ce fac acolo... Să nu se bată, să vie încoace, spune-le c-am zis eu să vie, acum, aici...

(*Apare Stelu. Are o expresie de veselie ciudată, de satisfacție.*)

STELU (*lui Voicilă*): Vîno, mă, că te-așteaptă Savu. (*Petriei.*) Era la alde Mitică. Bea vin. Și noi îl căutam în finar la nea Eftin. (*Lui Voicilă.*) Vîno să vorbești cu el, că doar cu el ai încheiat tîrgul...

ION (*curios*): Ce-a zis?

STELU (*rinjește*): Nici vorbă, de vreo casă! Banii i-a dat ăsta! Dar împrumut, iar dumnealui vrea, acum, casă!

VOICILĂ: I-auzi, dom'le! (*Pornește cu Stelu și cu Ion.*) Da-n chitanță ce scrie? (*Ion, Stelu, Voicilă ies.*)

PETRE (*pornește cu cei trei, după doi pași ezită, o privește pe bătrîna care a rămas singură, se oprește*): Îmi pare rău, țafă Petrio... Savu s-a prostît la bătrînețe. Cînd veni ăsta la mine și-mi spuse de chitanță și de... casă, parcă mi-ar fi dat cineva-n cap!

PETRIA (*pietuită, dusă, parcă, pe altă lume*): Lasă, Petre... așa a fost să fie... I-am crescut la fel pe toți, dar Savu a sărit, de mic copil, în altă parte... (*Caută un refugiu, scoate din buzunarul flanelii o telegramă.*) Te rog ceva. Lăsați ochelarii în casă și nu văz fără ei. Cîtește-mi și mie telegrama asta.

PETRE (*solicitundine*): De unde e? ....Vîn negreșit simbătă. Așteaptă-mă. Alexandru". (*Răsucește hîrtia pe toate fețele, i-o restituie.*) Doar atîta scrie.

PETRIA: Păi, ce să mai fi scris?

PETRE: Sandu e om de ispravă... Doar că Oradea e destul de departe... (*Petrie îl*

privește intens, în tăcere.) ...Sîmbătă a fost ieri... N-o fi putut să plece de la uzină... Poate, vine azi.

PETRIA (*se ridică, se clatină*): Poate... Ajută-mă, măică, să mă duc în casă, că nu prea mă simt bine...

PETRE (*o ajută*): Îmi spuse Ion că te duci la doctor, la București. O să-ți facă analize, o să-ți dea medicamente... Cu casa, să nu-ți faci nici un fel de gânduri rele. Nici o ulucă n-o să se cîntească de la locul ei... (*Se opresc la jumătatea drumului spre ușă. Precedați de zgomotul glăsurilor amestecate, apar Savu, Stelu, Ion, Eftin, Răda, Voicilă. Petria se reazămă de zidul casei. Petre, peste vorba celorlalți, muștrător.*) Rine, mă, Savule, de ce faci, mă, prostii d-astea!? Că puteam să te dau pe mîna miliției... Să te fi gîndit măcar la...

SAVU (*șifonat, își freacă umărul obrazului lovit de Stelu. Întrerupe cu ris prostesc, fățarnic*): Așa mă știi pe mine? Și matale, mamă, chiar l-oi fi crezut p-asta? (*Petria, privire intensă, buzele strînse a tăcere.*)

EFTIN: Stați jos, taică. (*Le oferă scaune.*) Se strînge lumea și e mai mare rușinea! Neam de neamul nostru n-a făcut înșelăciuni. (*Savu se așază primul.*)

VOICILĂ (*primarului*): Zice că i-am dat banii împrumut. Dar în chitanță scrie clar că i-am dat ca avans la casă...

ION (*chinuit*): Mamă, hai înăuntru. O să plecăm, cel mult într-o oră, spre București...

PETRIA (*nu-și ia privirea de la Savu*): Lă-să-mă...

STELU (*aspru, morocănos*): Spune, mă! Spune, de ce ai scris în chitanță că e avans la casă mamei și-a lui Radu?

RADA (*în picioare, mai în spate, curiosă, foc, mimează, prost, compasiunea*): Spune, Savule, măică! Să nu crează că ești hoț...

SAVU (*același zîmbet nătîng, al mincinosului care știe că nu mai poate fi crezut*): Am zis de casă, fiindcă altă garanție pentru împrumut n-aveam... Dacă el a crezut... (*La un gest oarecare al fratelui său mare, se apără instinctiv, inutil, și adaugă, repede.*) Îți dau chiar mîine jumătate din bani înapoi. I-am lăsat acasă, în dulap... Nevastă-mea nu-i știe... O mie i-am dat-o lui Radu, că n-avea deloc bani la el... (*Privește cercetător, cu teamă, pe sub sprîncene, la bătrînă, la frați.*)

VOICILĂ: Mînti, bă! Eu aduc martori pentru ce spun. Da' acu' îmi e totuna! Să-mi dai banii înapoi, și gata! Toți, să mi-i dai! Altfel, mă duc la miliție.

ION (*rupe o bucată din hîrtia albă care acoperă masa și scrie ceva*): Să vii mîine, după-masă, la adresa asta. O să-ți primești banii... Și să-mi aduci chitanța. (*Voicilă citește, apoi pune hîrtia în buzunar.*)

PETRE: Ești mulțumit? Ai avut noroc, ascultă ce-ți spun eu. Puteai să dai peste altfel de oameni...

STELU (*lui Ion*): Pe mine, să nu contezi. Eu am încheiat socotelile cu Savu. I-am dat și de cheltuială... (*Moment penibil.*)

ION: Cite zile oi avea tu, Savule, să nu mai... (*Renunță.*) Deh... Hai în casă, mamă, să te pregătești de drum.

VOICILĂ (*se ridică; ranchiună, stînghereală, ezitare*): Eu, atunci... plec. Bună ziua... Și eu... tovarășe primar, dacă n-oi primi, mîine după-masă, dreptul meu... tot la dumneata o să viu!

STELU: Ba, la miliție să te duci! Și să te spui și pe tine, acolo, cît ești de cîstît!

VOICILĂ (*indignat*): Ce-am făcut eu, dom'le, ce-am făcut eu ilegal, de-mi spui asta?

EFTIN (*îl conduce, cam forțat, spre poartă*): Ei, gata! O să-ți iei banii, mîine, de la nepotul Ion... Drum bun!

STELU (*saturație*): Mă duc să scot mașina în șosea... M-ajută, nea Eftine?... Mă, Petre, de ce dracu' nu iei măsuri să reparați ulița asta? Parcă e canal de irigație! Ieri am intrat, cu chiu-cu vai, prin fundul grădinilor, pe malul gârlei.

PETRE: O s-o reparăm, cînd i-o veni rîndul... (*Petriei.*) Dacă Petrio, să nu-ți faci gânduri, că o să-ngrijim noi de casă, cît lipsești... Văz că n-ai cules dovleci... O s-o pun pe mama să-i...

RADA (*jignită*): Da' eu, ce fac? Nu sînt eu aci? Am eu grijă, sănătoasă să fie cumnata și să vie repede acasă...

PETRE: Noroc, loane... Îmi pare rău de ce fuse... Bună ziua...

ION: Asta e... Să trăiești, Petre! (*Il conduce.*)

PETRIA (*în același loc. Stelu și Eftin au plecat spre grădină. Absentă*): Bună ziua, Petre... Radă, uite-te tu în cuibar, adună ouăle și pune-le într-o pungă, pentru băieții ăștia.

ACTUL al III-lea

Același decor, spre seară. Pe singurul scaun rămas în curte stă Petria. Jacheta groasă, îmbrăcată peste flanela de pînă atunci, pantofii, care au înlocuit pîslarii de casă, par să indice că bătrîna e pregătită de plecare. Alături, stînd pe vine, rezemat de zidul casei, fumează Eftin. Pe poartă, care va rămîne deschisă pînă în finalul piesei, intră și ies băieții Petrici, ducînd bagajele la mașina care se bănuie undeva, la capătul uliței, în șosea.

SAVU (*iese din casă cu un balot mare, legat cu sfoară*): Am înfășurat plapuma în ve-
lînță, ca să nu se murdărească. (*Din poar-
tă.*) Plapuma de lînă n-o luăm acum, că
nu e loc. O s-o ia Radu, cînd o veni.
(*Iese, dispare în josul uliței, în timp ce
Ion revine în curte.*)

ION (*se îndreaptă spre intrarea casei, dar,
după o privire spre cei doi bătrîni, ezită
și își schimbă direcția către ei*): Ce-ar
mai fi de luat, mamă?... Din lucrurile
mai grele, ca să nu se încerce Radu, pe
tren...

PETRIA (*privindu-l cu expresia încremenită
a bătrînilor, a căror viață s-a mutat cu
totul în interior*): Tot ce crezi tu, maică.
Tot ce-i face trebuință lui Radu.

ION (*o privire scurtă, ca o străfulgerare de
gînd, lui Eftin*): Dar, din lucrurile dumi-
tale... Vreo rochie, paltonul, ceva...?

PETRIA (*la fel, rar, cu o umbră de grijă
în glas*): Ia-i cămășile de pe raft, costu-
mul bun, pantalonii de lucru... Sînt în
dulapul din odaie. (*Ion îi privește pe
rînd, cu ochii plini de întrebări pe care
nu îndrăznește să le formuleze. Fără să-și
ia privirea de la fiul ei.*) Poate, și niște
pantofi să-i mai trebuiască... Are unii de
purtare, i-am pîngelit zilele trecute.

ION (*spre Savu, care a revenit fluierînd,
grăbit să ia ultimul bagaj*): Savule, ia
tu din dulap cămășile și costumul lui
Radu, niște pantaloni de lucru...

SAVU (*peste balustradă*): Să fii sănătos, că
și le-a luat singur. În dulap nu mai sînt
decît niște haine vechi și paltonul ma-
mei. (*Alt ton, păstrînd, totuși, nota de
nepăsare.*) Să-ți iau paltonul, mamă? Sau
ți-l aduce tot Radu? Acu', tot nu e
vreme de palton...

PETRIA (*repetă ca un ecou*): Nu e vreme
de palton... (*Lovită, nu lasă să se vadă
șocul.*) Zică că Radu și-a luat toate hai-
nele din dulap?

SAVU (*vesel nevoie-mare, și pentru faptul
că, acum, nu el s-a purtat rău cu mama*):
Păi! Doar nu era să plece numai eu
ce avea pe el! (*Dispare în casă.*)

EFTIN (*amar-ironic*): A plecat, omu', la
drum lung... Chiar dacă n-a suflat nici o
vorbă despre călătoria asta...

ION (*fără convingere, în urma lui Savu,
care a intrat în casă*): Uite-te bine...
Poate că nu și le-a luat... Poate, sînt în
dulapul de dincolo...

EFTIN (*clatină, muștrător, din cap*): Ce să
le mai caute! Dacă nu sînt la locul lor,
înseamnă că a avut el, Radu, grijă...

PETRIA (*privește în sus, la Ion, de parcă
ea, cea lovită, ar vrea să-l consoleze pe
el*): Trebuia să-și ia schimburi... (*Oftat.*)
Dacă le-a luat... le-a luat, și gata! (*Co-
boară privirea spre pămînt.*) Și a plecat
doar cu cincizeci de lei în buzunar...

EFTIN (*amar, ca pentru un afront personal*):
Crezi tu asta, cumnată! Așa cum a știut
să-și ia hainele, fără să-ți spuie, și-a luat
el și bani...

PETRIA (*cu răceală*): În mod sigur, n-a
 luat bani, peste ce i-am dat eu... Nici-
odată n-a luat bani din casă, nici din
leafa lui nu și-a oprit nimic, peste ce
i-am dat eu...

ION (*încet, mișcîndu-se fără rost*): Spunea
Savu, adineori, cînd cu povestea aia...
că i-a dat o mie de lei, împrumut, din
banii luați de la ăla din Măceșul... Așa
că, nu-i duce grija!

EFTIN (*zîmbet mirat*): Cum să nu-i ducă
grija? Îl aștepta ea, seară de seară, la
poartă, cînd era colea, la Roșiori, sau la
ceapeu, în sat. Dar, acum!

ION (*sincer, aproape patetic*): Mie nu mi-a
spus nimic, mamă! Crede-mă! N-am știut
nici c-ar avea de gînd să plece! De la
dumneata am aflat, ieri!

PETRIA (*ton egal*): Știa el, Radu, că, din-
tre toți, singur tu ai fi putut să-l oprești
sau să-l amîni... (*Mișcare fără voie, dispe-
rare reținută.*) Chiar atîta s-a temut el de
mîine, înclăt n-a avut curajul să vie și
să-mi spuie că vrea să plece? Să-și ia
el hainele pe furiș și să plece din casa
lui, de parcă s-ar fi dus în vecini?

EFTIN (*amar-ironic*): Dacă se ducea în ve-
cini, îi spunea! Acu', la ce era să-ți mai
spuie!

PETRIA (*în continuarea gîndului care o ma-
cînă*): Chiar așa rău m-am purtat eu cu
el... de-a plecat fără să-mi spuie unde
pleacă?

ION (*N-a vrut să te mai frămînti, înainte
de plecare... Și-a închipuit probabil că,
dacă afli de la nenea, pînă ajungem,*

- astă-seară, la București, îți trece supărarea...
- (*Se aude claxonul mașinii, cei trei întorc privirile spre poartă, Savu iese din casă cu o canistră grea în mână, în timp ce Stelu se arată în uliță și intră pe poartă, vădit nemulțumit de întârzierea celorlalți.*)
- STELU : Ce faceți, dom'le ? V-ați întins la vorbă ?... Hai, mamă ! Ne-apucă noaptea pe drum. (*Lui Savu.*) Ce-ai luat acolo ?
- SAVU (*pași înapoi, se foșilează*) : O canistră...
- STELU : Du țuca-napoi, în casă ! Și așa s-a cam lăsat portbagajul... (*Petriei.*) Îți spuse nea Eftin că era să rămânem în noroi ? De-abia ieșirăm, noroc cu pietrișul din curtea lui Petre, că, altfel, nu răzbeam...
- SAVU : Pe asfalt, nu mai avem probleme... (*Profită de faptul că Stelu s-a întors cu fața la ceilalți și iese repede pe poartă, cu canistra.*)
- EFTIN : S-a votat, în adunarea populară, să pietruim și noi ulița. La anu', când oți veni, n-o s-o mai luați prin grădini...
- STELU (*întinde mîna spre Eftin, acesta sc ridică*) : Bine-ar fi ! Hai noroc, nea Eftine, să te găsim sănătos ! Vezi, ai grijă dumneata, p-aci, să nu bage careva vitele, că mai are și mama cîte ceva prin grădină.
- EFTIN : Noroc, mică ! Sănătate acasă, și mergeți cu bine...
- STELU (*lui Ion*) : Ce stai, mă, așa ? (*Petriei, cu glasul glumeț al morocănosului.*) Hai, mamă ! Că doar nu te muți definitiv ! Îți iei și dumneata un concediu.
- ION (*slab, bătrînei*) : Să-ți aduc ochelarii, din casă ? I-ai uitat pe televizor...
- PETRIA : Mai bine-ați lua televizorul. Se mai uită și Radu la meciuri... Că eu, dacă o să am chef de televizor, mă duc la nen-tu sau la Rada.
- STELU (*n-a prins sensul exact al cuvintelor mamei ; gest de lehamite*) : Dă-l încolo de televizor ! N-o să ne apucăm să cărăm toată casa...
- PETRIA (*ton egal*) : Am zis și cu, așa... Dacă nu e loc, o să-l ia el, vreodată...
- STELU (*gest de nerăbdare*) : Hai, mamă, să duc scaunul înăuntru ! (*Privire gospodărească, cercetătoare, în jur.*) Vadra aia o lași acolo, la streășină ?
- PETRIA (*nu se mișcă de pe scaun. Ton de gheață*) : De ce să-mi duci, tu, scaunul, în casă ? Eu, pe ce stau ?
- STELU (*luat prin surprindere*) : Ce-nseamnă asta, mamă ? Nu mai vrei să mergi ?
- ION (*rugător*) : Las-o în pace, nene... O să vină ea, altă dată. Vin eu și o iau, când s-o hotărî...
- STELU : Și tu ai luat-o razna ? Ce-aveți toți, din casa asta, de la o vreme ?
- PETRIA (*același ton înghețat*) : Altcineva, cine a mai luat-o razna ? Poate, eu ?
- STELU (*pe jumătate resemnat, învins, obosit*) : Păi bine, mamă ! N-am stabilit noi,
- ieri, că mergi cu noi la București, ca să te vadă un doctor ?
- PETRIA (*privind undeva, înainte*) : Ai stabilit tu și cu Savu. Eu n-am zis că merg. Fiindcă nici nu m-ați întrebat.
- STELU (*sincer uimit ; se așază pe treptele intrării*) : I-auzi, dom'le ! Cică, n-am întrebat-o nimic !
- EFTIN (*bătrînește*) : Păi, n-ați prea întrebat-o, Stelule... I-ați spus ce aveți de gând, fără să-i cereți și ei părerea...
- STELU (*revoltat*) : Ce torni gaz peste foc, nea Eftine ? Chiar dacă n-am întrebat-o, putea să spună că nu vrea să meargă... (*Mamei.*) Ai zis că nu vrei să mergi și eu te-am forțat ?
- PETRIA (*zimbet greu de deslușit*) : Dacă-ți spuneam dc-aseară, porneai imediat înapoi, la oraș... Așa... mai dormirăți și voi, o noapte, în casă... (*Alt ton.*) Și, poate e-am avut de gând să merg... Cine mai știe...
- STELU (*i se pare că mai e o șansă, glumește*) : Bine, atunci aștept pînă termini de vorbă cu unchiu', și pe urmă plecăm, toți...
- ION : Nene, lasă cum vrea mama. (*Simulează.*) Uite, nici nu-i mai este rău... Vin cu și o iau, măi spre sfîrșitul lunii.
- STELU (*plăcutisit*) : Îmi spuse mie Petre-al tușei, când scosei mașina, că i-ai dat să-ți citească o telegramă... Asta era. Măcar, nu ne-ai spus deslușit că rămli să-l aștept... Și te mai miri de Radu, că are secrete !
- ION (*agitat, curios*) : Ce telegramă ? ...Spune, mamă ! De unde ai primit telegramă ? (*Petria își privește fîi pe rînd, a rugă și a iscodire mută. Ion, cu un fel de spaimă.*) Ce telegramă, nene ? Spuneți-mi și mie, cine a trimis telegramă ?
- EFTIN : Măi, Ionele, taică, lăsați-o și voi în pace, n-o mai tot întrebați... Venirăți și voi p-acasă, și-n loc s-o lăsați să se bucare că vă vede... (*Clatină din cap, muștrător.*)
- PETRIA (*pe tonul cel mai firesc posibil*) : Mă-ntreabă și ei, Eftine. Nu sînt băieții mei ? De ce să nu mă-ntrebe ?
- ION (*exasperat*) : Ți-a trimis Sandu telegramă ? Ce scrie ?
- (*Petria îi atinge ușor brațul, nu a încuviințare, ci a mîngiere, apoi își împreunează minile în poala rochiei, ridică capul și-l fixează pe fiul preferat cu o privire care trece dincolo de el.*)
- STELU (*se ridică, hotărît să plece*) : I-a trimis. Așa-mi spuse Petre. După ce că nu vine acasă, cu anii, mai încurcă și treburile. I-a scris că vine sîmbătă, „negreșit”, adică ieri. Și n-a venit, după cum ai văzut și tu. Dar mama stă, acum, să-l aștepte... Gata, haidă ! La urma urmei, dacă nu vrei să mergi acum, o să ne anunți cînd te hotărâști.
- (*Claxonul insistent și strigătul lui Savu : „Nene, Ioane, hai, că ne-apucă ploaia !”*)

PETRIA (*se ridică*): Merg și eu, cu Eftin, pînă la șosea, să vă conducem...

ION (*o susține de braț*): Îi dau telefon la Oradea, cum ajung în București, și-ți scriu imediat...

STELU (*aproape de poartă*): N-om fi pus în bagaje ceva din lucrurile care îți trebuie duminică?

PETRIA (*îl liniștește*): Cît îmi trebuie mie...

STELU (*prima dovadă de slăbiciune a fiului mai mare*): Mamă, hai cu noi, acum, că n-ai de nici unele pentru masă, o să vie iarna și n-ai să poți să faci singură focul, să tai lemne, să mergi în centru, după pine...

EFTIN: Mai sîntem și noi p-acilea, nepoate...

PETRIA (*se oprește*): Iar o iei de la capăt, Stelule, măică? Eu ziceam că s-a înțeles. (*Ton ferm, scăzut, însă, între sentimentele spaimei de singurătate și încăpăținarea motivată.*) Nu plec din casa mea. Aici e locul meu pe pămînt. (*Creștere.*) Fiecare om are nevoie doar de un anume loc pe pămînt...

STELU (*iritat*): Te-oi teme că-ți ia casa ăla de la Măceșul?

PETRIA (*și continuă gîndul*): Acolo trăiește, acolo se află rostul lui, pe lumea asta. (*Alt ton.*) Vai și amar de ăla care nu are locul lui pe pămînt!

ION (*impresionat, slab*): Nu era vorba să pleci definitiv de acasă...

PETRIA (*reluîndu-și pașii grei spre poartă*): Sînt și drumuri fără întoarcere. Ce știi voi! Cînd pleci și nu rămîne nimic și nimeni în urmă, care să te aștepte, atuncea, să ții minte asta... atuncea, pleci pe drum fără întoarcere...

STELU (*izbușnește, pas înapoi, în cadrul porții*): Asta e numai din cauza televiziunii! Auzi! „Așteaptă-mă simbătă!“ — dar, de venit... nici gînd n-a avut să vie!

(*Dinspre grădină vine Rada, se alătură grupului, răminînd neobservată, mai la o parte.*)

PETRIA (*glas aspru, mici stridențe*): Să nu-l judeci tu pe cel care mi-a trimis telegrama! Dacă putea, venea! Mie, telegrama aia mi-a făcut mult bine... (*Ușoară descumpănire, semn de slăbiciune fizică, la care Eftin reacționează prompt, aducînd scaunul rămas lîngă zid.*)

PETRIA (*se așază, continuă fraza de parcă n-ar ști că s-a așezat*): În atîta amar de vreme, e primul semn sigur că trăiește, că se gîndește la mine, că știe că-l aștept aici, la casa lui, că nu plec nicăieri...

ION (*spaimă*): Mamă, te rog eu frumos să nu mai spui asta...

RADA (*dîntro-o latură, pe jelanie, fără subtilități, dar și fără stridențe*): Făi, Petrio, săraca de tine! Scrisoarea aia, de ți-a adus-o poștașul, nu e de la bărbatu-tău, fie-ă țărîna ușoară! ...E de la fiu-tău, Sandu, de la Oradea!

PETRIA (*se răsucește, fulgerată, Dispreț și minie reținută*): Veniși? Veniși repede, ca să nu scapi ocazia?

ION: Mamă, nu te mai supăra!

(*Stelu își aprinde o țigară, urmărindu-i, mohorît.*)

PETRIA (*tot Radei*): Știu că ai vrea să-l omor pe Alexandru... Că i-ai pus la cale pe băieții mei, să-l cheme pe popa de la Ciolănești. Cheamă-l tu, dacă vrei! Să-ți faci ție îngropăciune și pomană, cheamă-ți zece popi! (*Rar, solemn.*) În casa mea n-a murit, niciodată, nimeni...

(*Clipă suspendată.*)

EFTIN (*conciliant*): N-o știi pe Rada, cumnată? Te superi tocmă pe ea?

RADA (*se umilește cu bune intenții, dar după cîtă judecată are*): Cumnată! Petrio! Îți vreau eu răul? Te dușmănesc eu? ...Sînt mai bătrînă decît tine, n-o să te moștenesc eu, păcatele mele! Dar gîndește-te ei la băieții ăștia ai tăi! Fă o dată și ca ei, că gîndul lor e la tine, la sănătatea ta. Dacă rămîi aici, singură, le amărăști viața, că încoace nu pot să se mai mute, că au rostul lor la oraș, și s-or fi gîndind și ei: „noi trăim la căldură, avem de toate, și biata mama!“

PETRIA (*o întrerupe*): Nu sînt „biată“! N-am cerșit, niciodată, nimic, la nimeni! Nu m-a ținut nimeni în spinare pînă acu', și n-o să mă ție nici d-acu-nainte!

RADA (*se așază mai în apropiere Petriei, cu intenția vădită de a continua*): Uite, cumnată...

EFTIN (*o trage de mînă*): Hai, mai taie odată! Lasă-i în pace, să plece liniștiți la drum...

PETRIA (*înspiră adînc, regretă ieșirea, Către Ion, atingîndu-i ușor brațul*): Sandule, du-te tu și adu un scaun pentru dadă-la Rada...

RADA (*același ton de jelanie*): Cumnată! Petrio! ăsta e Ion, nu e Sandu! Ce le tot încurci numele? Și ascără, lui Savu i-ai zis mereu „Radule“, lui Ion, „Sandule“!

PETRIA (*zîmbet de milă pentru Rada, pentru ceilalți*): Sînt băieții mei, Radă. (*Clipă suspendată, apoi, firească, spre Ion.*) Ai luat tu ouăle alea din cuibar, Ioane, măică?

STELU (*plictisit*): Ne-a dat dada o grămadă de ouă!

PETRIA (*încăpăținare*): Vreau eu să fie de la mine!

EFTIN (*înțelegător*): Du-te, Ionele, și le adună...

ION (*bui măcît, inventează*): Le-a adunat Savu, mai devreme...

PETRIA: Știu eu că se găsesc ouă și-n magazine, la București. Dar astea sînt proaspete, la copii numai de-astea să le dai... (*Se ridică, ia inițiativa, îi îmbrățișează pe rînd.*) Hai, duceți-vă acum, că v-apucă noaptea pe drum. E și nor

de ploaie. Să aveți grijă de Radu. Dacă nu-i convine acolo, spuneți-i că poate oriundă să vie la ceapeu. Am vorbit eu cu Petre...

(Băieții: „Sărut mina, mamă!”, „Noroc, nea Eftine” etc., etc.)

ION : Mamă, cred c-o să înceapă ploaia. Ar fi bine să intri în casă.

EFTIN : Ne poate, merg și eu cu voi până-n centru, să-mi iau țigări...

STELU : Sigur, tot e un loc liber în mașină... (Plecă împreună cu bătrînul, în josul uliței.)

ION (în poartă, expresie de neputință) : Am pus hîrtia cu semnăturile la oglindă... în odaie...

PETRIA : Care hîrtie ? Nu mai e nici o hîrtie... (Își amintește, scoate din buzunarul flanelor o batistă înodată.) Ioane, era să uit. Dă-i hanii ăștia lui Radu... (Îi scoate din batistă.) Să-i dea înapoi lui Savu mia aia, sau s-o iei tu, pentru ăla, și cu restul să se ție pînă la leafă... Vezi, să nu stea nemîncat p-acolo...

(Glasul lui Savu, de departe : „Ioane, hai odată!”)

ION : Bine, mamă... (Plecă.)

PETRIA (după el) : Să nu se-mbolnăvească p-acolo... Aveți voi grijă... (Privește un timp, apoi se retrage cu Rada. Aceasta îi aduce scaunul la locul lui, lingă zid.)

RADA (pe oftat) : Plecară...

PETRIA (un fel de mirare) : Păi, ce era să facă aici ? Rostul lor e acolo, la oraș. Ia-ți un scaun din marchiză, Radă...

RADA (se îndreaptă spre ușă, ezită) : Eu zic că să intrăm, vine, acuși-acuși, ploaia... (Privește norii. Ia, totuși, scaunul și, pe acest gest, vorbește.) Vorba cîntecului : „Dintr-o ceată de voinici, rămăsei singur p-aiiei...” (Alt ton, un fel de laudă sieși, solemnă.) Eu, cumnată, am judecat din vreme tot și nu mi-am lăsat fata să plece de lingă mine. Că doar eu am crescut-o... Și, cum bietul Anghel s-a prăpădit pe front, dacă-mă pleca și fata, rămîneam ca tine, să bătrînesc și să mor singură...

(Liniste deplină, sfîșiată, apoi, de tipătul unui tren, care străbate cîmpia în clipa dinaintea înserării.)

PETRIA (cu privirea și cu gîndul duse, iluminată) : Mereu, mereu, de cînd te știu eu, numai de moarte te pregătești. Muncеști cît zece, dar gîndul tot acolo ți-e. Și zici de mine, că de ce nu fac slujba aia pentru Alexandru... D-asta-mi pare mie rău. Că oamenii nu pricep un lucru care le-ar lumina toată viața. Că, din toate viețuitoarele cîte sînt pe pămînt, numai omul n-are moarte. Dar nu fiindcă ar fi vreun rai și vreun iad...

RADA (tresare, o suspectează de a fi „luat-o razna”) : Petrio, adică tu vrei să zici că nu trebuie să te gîndești la moarte ? Adică... cum că tu n-o să mori ?

PETRIA (oștează scurt, pentru lipsa de înțelegere a celeilalte. Continuă pe același ton, mai mult pentru ea însăși) : Fiindcă numai omul are înțelepciune și inimă, așa cît să poată trăi într-o viață și viețile altora, și istoria omenirii de-a fost înaintea lui sub soare, dar și viețile de la el încolo, de care-și închipuie omul c-or să fie așa sau altfel, după cum îl duce mintea și inima pe fiecare... Uite așa am ajuns eu să știu cum o să fie cînd s-o întoarce omu' meu de pe căile războiului...

RADA (s-a mai liniștit, deși mare lucru nu pricepe) : Aolică... ! În treizeci de ani... nici oase n-or mai fi din ei... ! (Tinguire.) Pe unde i-o fi acoperind iarba sau nisipul ! Măcar de s-or fi odihnind amîndoi alături, frate cu frate...

PETRIA (se preface că n-a auzit-o) : Știu, văz ca aievea și drumurile lungi, cu dealuri și ape, pe care a pornit el, de ani de zile, spre casa lui. Văz și oameni de tot felul, care l-au omenit pentru vreo muncă—ceva, cu bani sau cu haine, sau cu mîncare, ca să poată să meargă mai departe, să ajungă acasă la el...

RADA (ușor agasată, cu picioarele pe pămînt) : Hai, bre, Petrio, nu mai bate cîmpii ! Dacă despică firul de păr în patru, se poate îmbolnăvi mintea !

PETRIA (zîmbet de renunțare. Alt ton, fîresc) : Radă, să nu te mai gîndești niciodată că aș fi luat-o razna. Trăiesc și eu, în felul meu. Tu, dacă alergi cît e ziua de mare, cazi trudită noaptea și nu mai ai timp de gînduri...

RADA (neîncrezătoare) : Lasă, că pînă-n anu' ăsta și tu ai alergat pe cîmp. N-ai stat cu mîinile-n sin ! Da' și atunceai ai fost tu mai altfel decît femeile-alealte... Ziua roboteai cu gîndul dus, seara stăteai cu ochii în cărți și în jurnale.

PETRIA (confesiune, sieși) : Tocmai asta l-a ținut viu pe Alexandru al meu...

RADA (se ridică, oftînd) : Hai să te duc în casă, că trebuie să mă duc să mulg vaca. Fii-mea e dusă cu ginere-meu la cuseri, e casa singură... Și a-ncăput să burnițeze.

PETRIA (o fixează, fără expresie) : De ce te sperii tu, Radă, cînd îți vorbesc despre Alexandru ? ...Despre întoarcerea lui acasă... ?

RADA : Hai, că mă duc, fierb niște lapte și viu să-ți aduc... Trage scaunul mai sub streșină, că o să te ude ploaia... Uite, o să se întunece de tot... (Plecă, de data aceasta spre uliță. Acolo observă ceva și rămîne în cadrul porții, cu privirea ațintită, încercînd să deslușească ceea ce vede.)

RADA (cu spatele spre Petria) : Cumnată ! Petrio ! Vine un om încoace...

PETRIA (smulsă din starea de reverie odihnitoare. Cu glas scăzut, de speranță și de teamă) : Cine vine ? N-auzi, Radă ?

Cine vine?... O fi tot omul ăla de la Măceșul ?

RADA (semn cu mîna „așteaptă, ai răbdare !"): Nu e ăla. Stai un pic, că nu-l deslușese bine, e abia în dreptul lui Petre.

PETRIA (intenție să se ridice. Renunță): E vreunul d-aci, de pe uliță ?

RADA (certitudine): Aș ! Sigur nu e de pe ulița noastră... (Se răsucește încet, ca rătăcită de emoție, reîntră în curte și rămîne rezemată de stîlpul porții, cu ochii la Petria, mototolind un colț al șorțului, cu gesturi automate.) Atîta vorbiși de Alexandru, că... parcă am vedenii... (Spaimă.) Vine un soldat, cumnată ! Tot așa, înalt și subțirel... tot așa, cu părul lui negru și... cum sare peste băltoace... (Buimacă.) Of, of. Petrio, parcă visez, femeie !

PETRIA (efort, se ridică, în pofida emoției, stă puțin pe loc, foarte dreaptă, înaltă, își aranjează, cu gest reflex, basmaua, pornește spre poartă): Dă-te la o parte, Radă... (Nerăbdătoare.) Hai, fă-mi loc ! (În clipa în care bătrîna ajunge la poartă, undeva, în adîncul scenei, într-o lumină ceoasă, ireală, se ivește, de sub ripa uliței, în încercarea de a urca spre poartă, un soldat. De fapt, numai chipul lui se apropie, dar locul este inaccesibil și mîinile care au prins buza rîpei se desfac, chipul dispare, soldatul alunecă înapoi. Pe firul logic al lucrurilor, nici unul dintre eroii piesei n-a urcat spre poartă pe acolo ; în plus, ploaia a muiat mai tare pămîntul. Cele două femei privesc acum, încremenite, într-acolo. Chipul învăluit într-un zîmbet chinuit de efortul urcușului apare iarăși deasupra malului uliței, mîinile se prind bine de muchia rîpei, soldatul alunecă, însă, iarăși înapoi. Încă o dată, totul într-o liniște deplină, măsurată numai de picăturile ploii pe acoperișuri ; cele două femei așteaptă — într-o stare de tensiune maximă — chipul soldatului care nu se mai ivește. Tîpătul îndepărtat al unui tren sfîșie seara cîmpiei, Petria nu-și mută privirea, doar un tremur ușor o clatină o secundă. Deodată, din lateral, de acolo de unde au venit spre curtea Petriei toți ceilalți, în cursul zilei, se ivește soldatul, care — se presupune — a găsit locul de acces mai în josul uliței. Calcă cu pași mari, se sprijină cînd și cînd, împotriva alunecuşului, de uluci, se oprește în poartă, cu ochiul omului care a reușit să facă celor dragi o surpriză.)

ION (oprindu-se în cadrul porții, cu palma sprijinită pe capul stîlpului): Bine v-am găsit ! (Rada suspină ușurată, își trece palma peste față, de parcă ar vrea să alunge o vedenie. Petria, încremenită, îl privește.) Bine v-am găsit !... De ce nu-mi răspundeți ?... Bine v-am găsit !

PETRIA (se trezește, se obligă să se trezească, îl privește firesc de braț ; ton de bucurie, plutind, cumva, euforic, fără obiect): De cînd te aștept ! Era să cred că nu mai vii... (Desprinzindu-se din loc.) A venit noaptea, dar eu tot te-am așteptat, nu m-am îndurat... A venit noaptea, dar eu știam că o să vii... Eu te-am așteptat...

ION (pe treptele de la intrare, se apleacă să-și desfacă acele cu care și-a prins pantalonii, apoi își va scoate chipul și-l va bate pe palmă, scuturîndu-l de apă): M-ai așteptat, și eu am venit...

RADA (s-a lămurit, dar vorbește cu spaimă, suspectînd iarăși judecata Petriei): Tu erai, daică ? Ooof, ce-mi fuse dat să trăiesc ! Tu erai ! (Jelanie.) Făi, Petrio, cine crezi tu că e, femeie ?

PETRIA (se răsucește spre Rada, care a rămas pironită de stîlpul porții): Radă, du-te acasă, c-o fi avînd și tu treabă... Ziceai că trebuie să mulgi vaca... Du-te acasă, Radă, noapte bună... (Rada pleacă, merge eu pași rari, cu capul aplecat spre pămînt. Ploaia se întetește. Petria se așază pe treapta de sus a scîrilor, la adăpost de ploaie, Ion se așază și el alături, desprinzîndu-și acele de siguranță de la manșetele pantalonilor, cordonul de la balonseide. Petria îl privește, cu expresia aceea de încremenire.) Știam eu că ai să vii... Știam eu că n-ai să mă lăși singură, în casă pustie... De-asta te-am așteptat aici... Nu se putea să nu te întorci... cînd eu te-am așteptat atîta...

ION (relaxat, preocupat de aranjatul finutei, mulțumit că se află acolo, că a renunțat la drumul comod cu mașina, nu realizează, de la bun început, ambiguitatea vorbelor bătrînei): N-am putut să merg mai departe... Știam că ai rămas singură și...

PETRIA (întreține): Ai venit mult pe jos ?

ION: De la Beuca. Tot într-o alergătură am ținut-o... Ca pe timpuri, cînd nu era haltă aci, la Zimbreni, și coboram din tren acolo... Am găsit echipamentul ăsta în mașină, se întetea ploaia, și...

PETRIA (întreține lin): Se-ntetește ploaia... (Privește nemîșcat la virfurile sacimilor din față, cu mîinile împreunate în poală. Ton așezat, ca o promisiune eternă, de poveste.) Și păduri, și ape, și munți înalți, de țî-or sta piedică în cale... tu să le învingi pe toate... și să vii, că aici e locul tău pe pămînt... și eu nu plec niciodată de aici... Eu te aștept...

(Ion privește nemîșcat în aceeași direcție. Pe față i-a revenit, treptat, expresia chinuită, de dragoste, de neputință, de resemnare.)

CORTINA